

Ягонасан, муқаддас Ватаним, севги ва садоқатим сенга бахшида, гўзал Ўзбекистоним!

Mustaqillik huquq demakdir

Huquq

1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan

www.huquq-gazeta.uz

2014-yil 14-avgust, №33 (918)

Бош прокуратурада

Комиссиянинг навбатдаги йиғилиши

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия йиғилиши бўлиб ўтди.

Саидлазиз САИДҚАРИМОВ,
Бош прокуратура бўлим бошлиғи ўринбосари

Унда Ўзбекистон Республикасининг "Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида"ги Қонуни ижроси аҳоли ва бу борада Ички ишлар вазирлиги тизими ҳамда Сирдарё ва Хоразм вилоятларида амалга оширилган ишлар муҳокама қилинди.

Мажлисда мамлакатда баркамол авлодни тарбиялаш борасида амалга оширилаётган комплекс дастурлар доирасида вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарликларининг олдини олишга қаратилган мақсадли тадбирлар ўтказиб келинаётганлиги таъкидланди.

Шунингдек, "Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактика қилишга масъул идора ва муассасаларнинг ўзларига юклатилган вазифаларини бажариш юзасидан масъулиятини тубдан ошириш, болаларнинг ғайриижтимоий ҳуқ-атворини эрта аниқлаш ва бартараф этиш борасидаги тадбирлар самарадорлигини янада яхшилаш имконини бераётганлиги қайд этилди.

Бундан ташқари, вояга етмаганларда қонунга итоаткорлик ҳуқ-атворини шакллантириш, уларга ахлоқ ва соғлом

турмуш тарзи асосларини сингдириш ҳамда уларнинг соғлом маънавий муҳитда тарбия қилишлари таъминлаш мақсадида вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссиялар томонидан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, давлат ва нодавлат ташкилотлар билан ҳамкорликда самарали ишлар амалга оширилаётганлиги кўрсатиб ўтилди.

Шу билан бирга, вояга етмаганлар томонидан ҳуқуқбузарликлар ёки бошқа ғайриижтимоий хатти-ҳаракатлар содир этилишининг олдини олиш, уларда қонунга итоаткорлик ҳуқ-атворини шакллантириш, ижтимоий жиҳатдан хавфли аҳволда бўлган болалар ва оилаларни ижтимоий-педагогик реабилитация қилиш борасидаги ишларни ташкил этишдаги баъзи нуқсонлар танқид қилинди.

Йиғилишда болаларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, жиноatchилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш билан боғлиқ долзарб муаммоларни ҳал қилиш, йўл қўйилаётган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш ва ушбу масалада масъул идоралар фаолиятини мувофиқлаштириш ҳамда ўзаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш зарурлиги таъкидланди.

Қун тартибидега масала юзасидан комиссия раисининг ўринбосари, Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг ўринбосари Б.Қурбоновнинг ҳисоботи эшитилди.

Муҳокама этилган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Президентимиз Ислам Каримов раҳнаомлигида мамлакатимизда ҳар жиҳатдан соғлом ва баркамол авлодни вояга етказиш, уларга пухта билим ва тарбия бериш, ўқитиш жараёнини сифат ва мазмун жиҳатдан янада юксалтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Мақтаб ярмаркалари аҳоли хизматида

Бу борадаги эътибор 2014/2015 ўқув йилига тайёрларлик жараёнида ҳам ўз ифодасини топмоқда. Жумладан, янги ўқув йили арафасида ота-оналарга қулайлик яратиш мақсадида 15 августдан 10 сентябргача Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридаги савдо мажмуалари, бозорлар, умумтаълим мактабларида мактаб ярмаркалари ташкил этилади. Шу билан бирга, тоғли ва чўл ҳудудларида ҳам кўчма автодўконлар фойлати кўрсатаётди. Уларда 26 турдаги ўқув қуроллари ва жиҳозлари сотуви ташкил этилган. Мақтаб бозорларидаги маҳсулотларнинг аксарияти оўртимиз қорхоналарида ишлаб чиқарилган.

Мақтаб ярмаркалари фойлатини уюшқоқлик билан ташкил этиш ва мувофиқлаштириш мақсадида маҳаллий ҳокимликларда ишчи гуруҳлари тузил-

ган. Жойларда ташкил этилган мактаб ярмаркалари асосий турдаги маҳсулотларни аниқланган эҳтиёжлар асосида Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги, "Ўзбекенгилсаноат" давлат акциядорлик компанияси, "Ўзбекчарм-поябзали" уюшмаси ва "Шарқ" нарийёт-матбаа акциядорлик компанияси етказиб бераётди.

Мақтаб ярмаркаларида сотиладиган маҳсулотлар нархи сунъий тарзда ошиб кетишининг олдини олиш, уларда тўлов терминалларининг узлуксиз ишлашини йўлга қўйиш бўйича маҳаллий ҳокимликлар ва солиқ идоралари томонидан доимий назорат олиб борилмоқда. Аҳолига қўшимча қулайлик яратиш мақсадида савдо ташкилотлари ва хусусий тадбиркорлик субъектларида ҳам тўлов терминали ўрнатилган.

Ўз мухбиримиз

Ўзаро ҳамкорликнинг ҳуқуқий асоси

Мамлакатда ҳуқуқ-тартиботни ва фуқароларнинг осойишталигини таъминлашда ҳуқуқбузарлик содир этган шахсни аниқлаб, уни қонунда белгиланган тартибда жавобгарликка тортишдан кўра, ушбу ҳуқуқбузарлик содир этилишининг олдини олиш муҳимроқдир.

Жорий йилнинг 15 май куни оммавий ахборот воситаларида Ўзбекистон Республикасининг "Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги Қонуни расмий эълон қилинди.

Маъкур қонун лойиҳаси Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ташаббуси билан тузилган Идоралараро ишчи гуруҳи томонидан ишлаб чиқилган.

Бош прокуратура томонидан ўтказилган таҳлиллар натижасида ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси амалга оширувчи органлар ва муассасалар ўртасидаги ўзаро

ҳамкорликнинг ҳуқуқий механизмлари қонун ҳужжатларида мустаҳкамланмаганлиги, бу эса улар фаолиятини мувофиқлаштириш элементларини турлича изоҳлашга, ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг бутун тизимини таъкидлашда ягона ёндашувнинг мавжуд эмаслигига олиб келганлиги, бундан ташқари, ташкилот, қорхона ва муассасаларнинг айрим мансабдор шахслари ҳуқуқбузарликлар профилактикасини кенг қўллашда амалга оширишда етарлича фаоллик ва ташаббус кўрсатмаётганликлари аниқланди.

ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASINING «ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУНИ ҲАҚИДА

Ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасаларнинг қонунда белгиланган тартибда қайд этилган муаммоларнинг, ушбу соҳадаги фаолият асосларини мустаҳкамлайдиган нормалардаги ҳуқуқий бўшлиқларнинг мавжудлиги "Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги Қонун лойиҳасини ишлаб чиқиш заруриятга айлантирди. Шу муносабат билан Идоралараро ишчи гуруҳи томонидан ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириш тизимининг ҳуқуқий асослари ўрганиб чиқилди.

Ҳуқуқий базанинг таҳлили шунда кўрсатдики, республика миқёсида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси масалалари ай-

рим қонун нормалари, ҳуқуқат қарорлари, идоравий ҳужжатлар билан тартибга солинган. Бу эса ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширувчи органлар ва муассасалар, шунингдек, ушбу жараёнда иштирок этувчи фуқаролик жамияти институтлари фаолиятини мувофиқлаштириш ва самарадорлигини таъминлашнинг тўлиқ имкониятини бермаётган эди.

Шу сабабли, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан Конституцияда белгиланган қонунчилик ташаббуси ҳуқуқи асосида 2012 йил 9 июлда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига "Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги Қонун лойиҳаси

кирилди.

Ушбу қонун Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Қонунчилик палатаси томонидан 2013 йил 30 октябрда учинчи ўқишда қабул қилиниб, Олий Мажлис Сенати томонидан 2014 йил 10 апрелда маъқулланди.

Қонуннинг асосий ғояси — ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишнинг кўп қиррали тизимини амалга ошириш принципи негизида давлат таъминлари, маҳаллий ўзини ўзи бошқариш органлари, фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини шакллантирадиган ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг бутун тизими фаолиятининг асосини қонуний мустаҳкамлашдан иборат.

[Давоми 3-бетда]

Тадбиркорлик ривож — тараққиёт кафолати

Халқаро тажрибалар қайси мамлакатда тадбиркорлик субъектларига қулай шарт-шароитлар яратилса, рўйхатга олиш ва тугатиш ишлари қисқа муддатларда амалга оширилса, ўша давлат иқтисодиётига жалб этилмаган инвестиция ҳажми ҳам ортиб бораверишини кўрсатмоқда. Шу боис, кейинги йилларда республикада тадбиркорлик субъектларига бир қатор имтиёзлар берилди, уларни давлат рўйхатидан ўтказиш тизими соддалаштирилди. Хусусан, Президентимиз томонидан тадбиркорлик субъектларини ҳуқуқий ҳимоя қилиш, уларнинг бюрократик тўсиқларсиз, эмин-эркин фаолият юритишлари учун зарур шарт-шароитларни яратувчи бир қатор фармон ва қарорлар қабул қилинди.

Фарҳод ПЎЛАТОВ,
Учтепа туман прокурорининг
катта ёрдамчиси

Бир сўз билан айтганда эса мамлакатимизда тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг давлат томонидан тўлиқ кафолатланганиги иқтисодиётни янада ривожлантиришда муҳим омил бўлмоқда. Бироқ, бу борада айрим камчиликлар ҳамон кўзга ташланяптики, уларни ўз вақтида бартараф этишда энг аввало, тадбиркорларимиздан ҳам ўз қонуний манфаатлари ва ҳуқуқларини томонидан талаб этилади.

Яқинда Учтепа туман прокуратураси томонидан фуқаро А.Маликовнинг туман ҳокимлиги ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекцияси масъул ходимларининг ноқонуний хатти-ҳаракатлари тўғрисидаги muroжаати кўриб чиқилди. Фуқаро ўз мурожаатида "Илғор мебель" хусусий корхонасини ташкил этгани ва ушбу корхона давлат рўйхатидан

ўтказиб, гувоҳнома олиш учун тегишли ҳужжатларни Учтепа туман ҳокимлиги ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекциясига топширгани, лекин орадан уч кун ўтиб ҳам гувоҳнома берилмаганлигини маълум қилиб, бу масалада амалий ёрдам сўраган.

Текширишда туман тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекцияси масъул ходимлари томонидан хусусий корхонанинг ҳужжатлари Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 20 августдаги қарорига 1-илова "Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга қўйиш ва рухсат берувчи ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби тўғрисида"ги Низом талаблари бузилиб, тадбиркорлик субъектини рўйхатга олиш ишлари амалга оширилмаганлиги аниқланди. Президентимизнинг 2011 йил 24

августдаги "Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни янада ривожлантириш учун қулай ишбилармонлик муҳитини шакллантиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармонининг 2-бандига кўра, тадбиркорлик фаолияти субъектларининг барча даражадаги давлат бошқаруви идоралари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва назорат органлари тижорат банклари билан ўзаро муносабатларида тадбиркорлар ҳуқуқлари устуворлиги принциплари амал қилинади, яъни меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлардаги бартараф этиб бўлмайдиган барча зиддиятлар ва ноаниқликлар тадбиркорлар фойдасига талкин этилади.

Туман прокуратурасининг аралашуви билан хусусий корхонанинг ҳужжатлари расмийлаштириб берилди.

Туман ҳокимлиги ҳузуридаги тадбиркорлик субъектларини рўйхатга олиш инспекцияси масъул ходимларининг хатти-ҳаракатларида Ўзбекистон Республикаси МЖТКнинг 241-1-моддаси 1-қисмида назарда тутилган маъмурий ҳуқуқбузарлик мавжудлиги боис, уларга нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисида иш қўзғатилиб, жазо муқаррарлиги таъминланди.

Бугунги кунда мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳиятига ўзининг муносиб улушини қўшалган, ҳар жиҳатдан салмоқли мавқега эга бўлган Тошкент вилоятида ҳам аграр соҳада туб ислохотлар амалга оширилмоқда.

Фермерлар манфаати қонун ҳимоясида

Нуриддин УРУНБАЕВ,

Тошкент вилоят прокуратураси бўлим прокурори

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 22 октябрдаги "Ўзбекистонда фермерлик фаолиятини ташкил қилишни янада такомиллаштириш ва уни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони бу борадаги ишларнинг таъсирчанлигини янада оширди.

Бугун вилоят прокуратураси органлари томонидан ҳам фармон ижроси юзасидан мунтазам назорат тадбирлари амалга оширилиб, соҳа ривожига муносиб ҳисса қўшиб келинмоқда. Бунда асосий эътибор, мазкур фармон ва фермер ҳўжаликларининг иқтисодий мустақиллиги ва молиявий барқарорлигини мустаҳкамлашга йўналтирилган фермерлиқни ривожлантиришнинг меъёрий-ҳуқуқий базасини янада такомиллаштиришга оид чора-тадбирлар дастурида баён этилган талаб ва қоидаларнинг белгиланган муддатларда, тўлиқ ижро этилишига қаратилди.

Ҳозирда вилоятда 6233 та фермер ҳўжалигига 450184 гектар ер майдония бириктирилган бўлиб, жумладан, фермер ҳўжаликларининг 3436 таси пахта-ғалла, 244 таси сабзавот-полиз, 1869 таси бог-узум, 531 таси чорвачилик ҳамда 153 таси бошқа соҳаларга ихтисослашган.

Айтиш жоизки, чора-тадбирлар дастурига асосан жорий йилнинг ўтган даврида кўп тармоқли фермер ҳўжаликларида, шу жумладан, 99 та фермер ҳўжалигига 971,1 гектар интенсив ва маҳаллий бог, 90 та фермер ҳўжалигига 744,5 гектар тоқзор, 1158 та фермер ҳўжалигига 3453,1 гектар сабзавотчилик, 38 та фермер ҳўжалигига 1861 бош қорамол, 93 та фермер ҳўжалигига 147,1 минг дона паррандачилик, 44 та фермер ҳўжалигига 323,4 минг дона балиқчилик, 26 та фермер ҳўжалигига 842 дона асarlарчилик ва 8 та фермер ҳўжалигига гўшт, сут ва мева-сабзавотни қайта ишлаш технологиялари асосида ишлаб чиқариш ҳамда 185 та фермер ҳўжалигига 213 та сервис хизматлари ташкил этилган.

Бундан ташқари, вилоятимиз иқтисодиётини янада кўтариш мақсадида қишлоқ ҳўжалигига етиштирилётган маҳсулотларни чет мамлакатларга экспорт қилиш масаласига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Хусусан, вилоятдаги 24 та фермер ҳўжаликлари томонидан етиштирилётган қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини Россия Федерациясига экспорт қилиш бўйича чора-тадбирлар белгиланди. Бунга асосан, Қибрай туманидаги "Байтқўрғон Арипов Хайитвой" фермер ҳўжалиги томонидан 178,3 минг АҚШ долларлик қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ва Зангиота туманидан "Миришкор Сайфутдинова Хонзода" фермер ҳўжалиги томонидан 40 минг 500 АҚШ долларлик қўчлар экспорт қилинди.

Шу билан бирга, вилоят ва туман фермерлар кенгашлари томонидан фермер ҳўжаликларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни кўзлаб, даъво аризалари киритиш бўйича кенг кўламли ишлар олиб боришмоқда.

Жумладан, вилоят ва туман фермерлар кенгашлари томонидан фермер ҳўжаликларининг манфаатини кўзлаб, 2 млрд. 82 млн. сўмлик дебитор қарзларини ундириш ҳақида вилоят ҳўжалик судига жами 144 та даъво аризаси киритилиб, шундан фермер ҳўжаликларининг манфаатида 1 млрд. 301 млн. сўмлик 124 та даъво аризаси қаноатлантирилган.

Мисол учун, Қўйи Чирчик туманидаги "Молдабеков Даулет", "Кулжабаев Дайрабой" ва "Нишонбоев Жамшид" фермер ҳўжаликларининг манфаатини кўзлаб жавобгар "Мустақиллик пахта тозалаш заводи" ОАЖдан 2013 йил пахта ҳосилининг тўланмай қолган жами 49 млн. сўм маблағини ундириш юзасидан вилоят ҳўжалик судига даъво аризаси киритилиб, 2014 йил 14 март куни ушбу фермер ҳўжаликларининг фойдасига ҳал қилув қарори қабул қилинди.

Вилоятда жорий йилда 35 та фермер ҳўжалиги ва МЧЖлар томонидан 366,5 гектар ер майдонларини томчилатиб сўғориш бўйича манзилли дастур ишлаб чиқилиб, шундан 21 та фермер ҳўжалигига 180,5 гектар ер майдонида томчилатиб сўғориш ишлари тугалланган. Қолган фермер ҳўжаликлари тижорат банклари томонидан кредитларни расмийлаштириш ишлари олиб боришмоқда.

Бундан ташқари, вилоят прокуратураси органлари томонидан деҳқон, фермер ҳўжаликларининг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоялаш, уларга ҳуқуқий-амалий ёрдам кўрсатилиш натижасида 183,9 гектар ер майдонига бўлган эғалик ҳуқуқини тиклашда, 844,5 тонна минерал ўғит, 154,6 тонна эқилиги маҳсулотлари, 31,9 тонна чигит маҳсулотлари, 5,2 тонна омухта ем, 27 дона техника, 45 млн. сўмлик эҳтиёт қисмлар, банкдан 1 млрд. 237 млн. сўм кредит ва 55,1 млн. сўм нақд пул маблағи ҳамда 110,6 млн. сўм иш ҳақи олиб беришда қонуний кўмак кўрсатилди.

Наманган «Ёшлар маркази»да вилоятдаги барча таълим-тарбия муассасалари мутасаддилари, ёш авлод камолига дахлдор соҳалар вакиллари иштирокида кенгайтирилган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда асосий эътибор вилоятда вояга етмаганлар ҳуқуқ ва манфаатлари муҳофазасига оид қонун ҳужжатларининг ижроси, бу борада амалга оширилаётган ишлар ва келгусидаги вазифалар муҳокамасига қаратилди.

Келажакка дадил қадам

ЁШ АВЛОД ҲАҚИДА ҒАМҲЎРЛИКДАН БОШЛАНАДИ

Мирзохид ТҶҲИЧЕВ,

Наманган вилоят прокурори ёрдамчиси

Таъкидлаш жоизки, мамлакатимизда болаларни ҳимоя қилиш, уларни умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш масалалари давлат сиёсати даражасига кўтарилган. Хусусан, Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Вояга етмаганлар ишлари бўйича комиссия, шунингдек, унинг ҳудудий комиссиялари изчил иш олиб бормоқда.

Эътиборлиси, мустақиллик йилларида ушбу соҳада болаларнинг ҳуқуқларини белгилувчи мукаммал қонунчилик асослари яратилди ва улар янада такомиллаштириб боришмоқда. "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг қабул қилиниши жамиятда фарзандларимизнинг ҳуқуқий ҳолатини белгилаш, бола ҳуқуқларининг ҳимоя қилиниши ва кафолатларининг аниқ механизмлари яратилишини таъминлади. Шу асосдаги саъй-ҳаракатлар, юртимиздаги келажак авлод камолига бўлган юксак эътибор жаҳон ҳамжамияти томонидан ҳам муносиб эътироф этилмоқда. Бу эса барча соҳаларда бола ҳуқуқлари муҳофазасига қаратилган қонунлар ижроси доимий кун тартибиде эканлигидан далolat беради.

Шу нуқтаи назардан, йиғилишда Наманган вилоят прокуратураси органлари томонидан вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва манфаатларига оид қонун ҳужжатлари жойларда қандай ижро этилаётганлигига жиддий эъти-

бор қаратиб келинаётганлиги қайд этилди. Зотан, Президентимиз "Юксак маънавият — энгилмас куч" асарида таъкидлаганидек: "Бугунги кунда бизнинг қилаётган барча ишларимиз фарзандларимизнинг бахту саодати, уларнинг ёруғ келажиги учун амалга оширилмоқда. Лекин бахту саодат фақат бойлик, молу мулк билан белгиланмайди. Одобли, билимдон ва ақлли, меҳнатсевар, иймон-этиқодли фарзанд нафақат ота-онанинг, балки бутун жамиятнинг катта бойлигидир".

Биз ана шундай умид ва ишончимиз, таянчимиз, умримиз давомчилари бўлган ўғил-қизларимиз камоли ҳақида ҳар лаҳза, ҳар он қайғуришимиз даркор.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг биринчи ўринбосари Ш.Матиев келажиги буюк давлат қуриш йўлидан бораётган мамлакатимизда ёш авлод камоли ва таълим-тарбияси, уларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини муҳофаза қилиш энг муҳим, устувор масалалардан бири эканлигини таъкидлаб, бу борада ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, давлат ва жамоат ташкилотлари олдида турган галдаги муҳим вазифаларга эътибор қаратди.

Ўзаро ҳамкорликнинг ҳуқуқий асоси

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING «ҲУҚУҚБУЗАРЛИКЛАР ПРОФИЛАКТИКАСИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ҚОНУНИ ҲАҚИДА

[Давоми. Бошланиши 1-бетда]

Қонуннинг предмети — ҳуқуқбузарликларни келтириб чиқарувчи сабаблар ва уларнинг содир этилишига имкон берувчи шарт-шароитларни аниқлаш, уларни бартараф этиш чораларини амалга оширишга йўналтирилган умумий, махсус, якка тартибдаги ва виктимологик профилактикани ташкил этиш ва амалга ошириш мақсадидаги ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасаларнинг фаолияти ҳисобланади.

Қонун лойиҳасини тайёрлаш жараёнида МДҲ ва узоқ хориз мамлакатларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасидаги амалиёти ва норматив-ҳуқуқий базаси чуқур ўрганилди. Халқаро амалиётни ўрганиш шундан далolat берадики, бир қатор хорижий мамлакатлар (Россия, Беларусь, Қозоғистон ва бошқалар)да ҳуқуқбузарликлар профилактикаси масалалари ягона қонунчилик ҳужжати билан тартибга солинган. Умуман, МДҲ мамлакатларида бевосита ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси ички ишлар, давлат ҳавфсизлиги органларининг тегишли бўлиналари ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан амалга оширилади.

Шу билан бирга, ҳуқуқбузарликлар профилактикасида тааллуқли бўлган хорижий давлатларнинг меъёрий ҳужжатларида ижобий ҳаётий қадриятларни тарғиб қилиш, турли ҳаётий вази-

ятларга тушиб қолган шахсларни моддий, психологик ва бошқа турда қўллаб-қувватлаш назарда тутилган ҳолда, давлат органлари фаолиятининг ижтимоий институтлар ва бевосита фуқаролар томонидан жамоатчилик асосида назорат қилиниши принципи қонун билан мустаҳкамланган.

Ўзбекистон Республикасининг "Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги Қонуни лойиҳасини ишлаб чиқишда ҳам Идоралараро ишчи гуруҳи томонидан хорижий давлатларнинг ушбу йўналишдаги илғор ва ижобий тажрибаларидан самарали фойдаланилди.

Ўзбекистон Республикасининг "Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги Қонунда қуйидагилар, яъни:

— ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг мақсади, асосий вазибалари, принциплари ва турлари;

— ҳуқуқбузарликлар профилактикаси билан боғлиқ асосий тушунчалар;

— ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасалар тизими ва уларнинг ваколатлари;

— ҳуқуқбузарликлар профилактикасида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари, нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқароларнинг иштироки;

— умумий, махсус, якка тартибдаги ва виктимологик профилактика турларидан иборат ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тизими ва уларни амал-

га ошириш тартиби;

— ички ишлар идораларининг профилактика ҳисоби амалга ошириладиган шахслар тоифаси ҳамда уни амалга ошириш асослари ва тартиби;

— ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасалар фаолиятини мувофиқлаштириш ва назорат қилиш;

— ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширишда шахсларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари кафолатлари;

— ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи ва унда иштирок этувчи органлар ҳамда муассасалар фаолиятининг молиявий ва моддий-техника таъминоти масалалари батафсил ёритилган.

Мазкур қонуннинг нормалари ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликка қарши курашиш, жамоат тартибини сақлаш ва ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасидаги амалдаги қонунчиликни модернизация қилишга қаратилган.

Шу билан бирга, у давлатнинг демократик ислохотларини янада чуқурлаштириш ва кучли фуқаролик жамиятини шакллантириш стратегиясига уйғун бўлиб, миллий ҳавфсизликка нисбатан юзага келаётган янги таҳдидлар ва ҳавф-хатарларнинг олдини олишга хизмат қилади.

"Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 51-моддасида ушбу қонун расмий эълон қилинган кундан

Ақромхон БОБОХОНОВ,
Бош прокуратура бошқарма
катта прокурори

этиборан уч ой ўтгач кучга кириши белгиланди.

Ҳақи савол туғилади, нима сабабдан қонун расмий эълон қилингандан сўнг кучга кирмасдан, бунинг учун 3 ой муддат белгиланди? Ушбу муддат ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар ва муассасаларнинг қонун ва қонуности ҳужжатларини мазкур қонунга мувофиқлаштиришлари ҳамда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга оширувчи органлар ва муассасаларнинг ходимлари, шунингдек, кенг жамоатчилик ўртасида мазкур қонун талаблари ва моҳиятини тушунтириш борасида ўқув машғулоти ва тушунтириш ишларини ўтказиш учун белгиланган.

Хулоса қилиб айтганда, мазкур қонун келгусида давлат органлари ва муассасаларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси соҳасидаги фаолиятини мувофиқлаштириш билан бирга, улар билан турли жамоатчилик институтлари ўртасидаги ўзаро ҳамкорликнинг барча босқичларида унинг механизмини такомиллаштириш имконини беради, шунингдек, ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси соҳасида қўлланиладиган чораларнинг тизимлилиги ва тартиблилигини мустаҳкамлайди.

Давра суҳбатида қонун ҳимоячилари

Мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизимида амалга оширилаётган ислохотлар натижасида суллар инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ишончан ҳимоялашга хизмат қиладиган мустақил давлат институтига айланди.

Одил судловни амалга оширишни таъминловчи ривожланган замонавий талабларга жавоб берадиган қонунчилик базаси яратилди. Умумий юрисдикция судларининг ихтисослаштирилгани уларнинг жиноят ва фуқаролик ишларини малакали асосда кўриб чиқиш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини тўла ва ҳар томонлама ҳимоя қилиш бўйича фаолияти самарадорлигини оширди.

Ўзбекистон Республикаси Олий судида "Фуқаролик процессуал кодексини такомиллаштириш: процессуал муддатлар ва уларни қўллашдаги айрим муаммолар" мавзусида ташкил этилган давра суҳбатида шулар ҳақида сўз борди. Олий суд ҳузуридаги Суд қонунчилигини демократлаштириш ва либераллаштириш ҳамда суд тизими мустақиллигини таъминлаш бўйича тадқиқот маркази билан ҳамкорликда ташкил этилган давбирда депутатлар, судьялар, прокурорлар, олимлар, оммавий ахборот воситалари вакиллари иштирок этди.

Тадбирда сўзга чиққанлар истиклол йилларида Президентимиз Ислам Каримов раҳнамолигида фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш борасида барча зарур шарт-шароитлар яратилганини таъкидлашди. Аввало, суд ҳокимиятининг қонун чиқарувчи ва ижро этувчи ҳокимиятлардан, сиёсий партиялардан, бошқа жамоат бирлашмаларидан мустақил ҳолда иш юритишини таъминлаш бўйича зарур ташкилий-ҳуқуқий чора-тадбирлар амалга оширилди.

Натижада фуқароларнинг судларга бўлган ишончи ортиб бормокда. Суд жараёнида ишларни малакали ва сифатли кўриб чиқишни янада яхшилашга эътибор қаратилмоқда. Хусусан, ишларни кўриб чиқишда процессуал муддатларга амал қилиш, соҳага оид қонунчиликни янада такомиллаштириш муҳим аҳамиятга эга. Чунки ишларнинг процессуал муддатлари фуқароларнинг ҳуқуқларини суд орқали ҳимоя қилиш самарадорлиги ошишининг муҳим омиллари-

дандир. Бунга rioя этмаслик тарафлар ҳуқуқларининг бузилишига олиб келади.

Ана шу жиҳатдан ҳар бир процессуал ҳаракатни амалга оширишга доир қатъий муддатлар қонунда белгилаб қўйилади. Агар қонунларда бундай процессуал муддатлар кўрсатилмаган бўлса, бу муддат судлар томонидан белгиланади. Процессуал қонунчиликда муддатларни ўтказиб юбориш, кечиктириш, тўхтатиб туриш ва тиклаш тартиби ва унинг ҳуқуқий оқибатлари мустаҳкамлаб қўйилган бўлиб, бу масалаларга rioя этиш одил судловнинг таъминлашини кафолатлайди.

Давра суҳбатида фуқаролик процессуал қонунчиликда муддатларга оид нормаларни такомиллаштириш фуқароларнинг ҳуқуқлари ҳимоя қилинишига хизмат қилиши, шу боис, бу борадаги бўлиқларни бартараф этиш юзасидан зарур чора-тадбирларни амалга ошириш юзасидан тақлиф ва мулоҳазалар билдирилди. Суд қарорларини қайта кўриб чиқиш муддатларини ҳам оптималлаштириш мақсадаги мувофиқлигига эътибор қаратилди.

Тадбирда муҳокама этилган масала бўйича тақлиф ва тавсиялар ишлаб чиқилди.

Ўз муҳбиримиз

Етакчи омиллардан бири

Фуқароларнинг мурожаат қилиш ҳуқуқи инсон ҳуқуқларини таъминлаш ва самарали ҳимоя қилишнинг етакчи омиллардан биридир. Ҳар бир шахс ўзи ёки бошқалар билан бирга ваколатли давлат органларига, муассасаларига шикоят билан мурожаат этиб, ўз ҳуқуқ ва эркинликларини, қонуний манфаатларини рўйбга чиқариши ва ҳимоя қилиши мумкин.

Мамлакатимизда инсон, унинг қадриятлари, ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш ҳамда демократик ҳуқуқий давлат, эркин фуқаролик жамиятини қуришдек буюк мақсадлар йўлида босқичма-босқич ислохотлар амалга оширилмоқда.

"Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида"ги Қонун Конституцияимизнинг ҳуқуқий механизмининг таъминловчи ҳамда давлат томонидан фуқаролик жамиятини шакллантиришда шахс фаоллигини кафолатловчи норматив-ҳуқуқий ҳужжат ҳисобланади. СВОЖДЛҚК департаменти органлари ушбу қонун юзасидан бир қанча тезкор тадбирлар ўтказиб келмоқда. Хусусан, департаментнинг Бухоро вилоят бошқармаси томонидан ўтказилган тадбиркорлик фаолияти ҳимоясига оид тезкор-қидирув тадбирларида ҳудуддаги мансабдор шахслар томонидан қонун талабларига rioя этмаслик ҳолати аниқланган. Жумладан, тадбиркорлик фаолияти билан

Ўқтамбай ДАВЛЕТОВ,
Бош прокуратура ҳузуридаги
СВОЖДЛҚК департаменти
бўлим бошлиғи ўринбосари

шуғулланиш истагида бўлган фуқаро Ўқтам Собиров мавжуд бўш ер майдонини ажратиш ни сўраб, жорий йилнинг февраль ойида Бухоро туман ҳокимлигига мурожаат қилган. Унинг ёзилган аризаси тегишлилиги бўйича туман ер ресурслари ва давлат кадастр бўлимига юборилган.

Аризанда кўрсатилган ер майдони туман ҳокимлиги заҳирасида бўлса-да, туман ер ресурслари ва давлат кадастр бўлими томонидан ушбу ер майдони ҳудуддаги фермер ҳўжалигига тегишлилиги тўғрисида сохта маълумотлар тузилиб, фуқаро Ў.Собировнинг аризаси қаноатлантирилмаганлиги аниқланган.

Мазкур ҳолат юзасидан туман ер ресурслари ва давлат кадастр бўлими мансабдор шахсларига нисбатан тегишли чора кўрилди.

Давлат стратегиясининг устувор йўналиши

Мустақиллик йилларида мамлакатимиз томонидан ёшларга оид бир қатор халқаро ҳужжатлар ратификация қилинди. Бу борала айнаси, Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенцияни алоҳида қайд этиш ўринли. Ўзбекистон Республикаси шунингдек, Ишга қабул қилиш учун энг кичик ёш тўғрисидаги конвенция, Болалар меҳнатининг оғир шакллари тақиқлаш ва йўқ қилишга доир шонинч чоралар тўғрисидаги ва шу каби бошқа муҳим халқаро шартномаларга ҳам қўшили.

Ўшмат УСМАНОВ,
Миробод туман прокурорининг
катта ёрдамчиси

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда болалар ва ёшларнинг таълим олиш ҳуқуқи, уларни миллий ва умуминсоний қадриятлар руҳида тарбиялаш, ёшларнинг ижодий ва интеллектуал салоҳиятини ошириш, ижтимоий ҳимоя қамқоғларига доир ва шу каби бошқа муҳим қоидалар мустақамланди. Асосий Қонунимизнинг 65-моддасида оналик ва болаликнинг давлат томонидан муҳофаза қилиниши белгиланган. Оила ва Фуқаролик кодексларида, шунингдек, "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги, "Вояга етмаганлар ўртасида назоратсизлик ва ҳуқуқбузарликларнинг профилактикаси тўғрисида"ги, "Васийлик ва ҳомийлик тўғрисида"ги, "Таълим тўғрисида"ги, "Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида"ги Қонунлар ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда ёшларни ижтимоий жиҳатдан шакллантириш ва камол топтириш, уларнинг ижодий салоҳиятини тўла-тўқис рўёбга чиқаришнинг ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий, ташкилий асослари ва кафолатлари ўз ифодасини топти.

Ёшларга оид давлат сиёсатининг устувор йўналишлари, шунингдек, давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг бола ҳуқуқларини, ҳусусан, яшаш, индивидуаллик ва унинг сақланиши, эркинлик ва шахсий дахлсизлик, оилада тарбия олиш, давлат муҳофазаси, қонуний кўчирисидан ҳимояланганлик, ўз шахсий фикрини ифода этиш, ахборот олиш,

фикр, сўз, виждон ва эътиқод эркинликлари, ҳусусий мулк, меҳнат қилиш, дам олиш, соғлиқни муҳофаза қилиш, таълим ва уй-жой ҳуқуқларини таъминлаш соҳасидаги ваколатлари қонун даражасида аниқ белгилаб берилди. "Васийлик ва ҳомийлик тўғрисида"ги Қонунда етим болалар ва ота-оналарининг қарамоғидан маҳрум бўлган болалар ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишда муҳим аҳамият касб этувчи ижтимоий ҳимоя тамойилининг амалга оширилиши назарда тутилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2009 йил 13 апрелдаги "Она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш, соғлом авлодни шакллантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги ва 2009 йил 1 июлдаги "2009-2013 йилларда аҳолининг репродуктив саломатлигини мустақамлаш, соғлом бола туғилиши, жисмоний ва маънавий баркамол авлодни вояга етказиш борасидаги ишларни янада қулайитириш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари дастури тўғрисида"ги Қарорлари билан ушбу соҳада амалга оширилаётган ислохотлар янги поғонага кўтарилди. Барча бўғинлардаги соғлиқни сақлаш муассасалари фаолияти тўбдан қайта кўриб чиқилди. Ёш авлоднинг жисмонан соғлом бўлиб камол топиши учун зарур шарт-шароитлар яратиш мақсадида соғлиқни сақлаш муассасалари замонавий технологиялар билан жиҳозлаш бўйича чора-тадбирлар амалга оширилди.

Кадрлар тайёрлаш миллий дастурини босқичма-босқич амалга ошириш натижасида ёш авлодни жисмонан соғлом ва маънан етук, шунингдек, юқори интеллектуал салоҳиятга эга ва янгиқа фикрлайдиган шахс этиб тарбиялашнинг самарали тизими жорий этилди. Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармасининг ташкил этилиши, айниқас, бу борда муҳим аҳамият касб этди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 24 октябрдаги Фармонида мувофиқ таъсис этилган ушбу жамғарма жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш борасида давлат сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга оширишга, болалар спортини аниқ мақсад йўлида ва барқарор авж олдиришга қўмаклашди. У болаларда спортга меҳр уйғотиш, ўсиб келаётган ёш авлод онгида спорт билан шугулланиш, соғлом турмуш тарзига амал қилиш, маънавий ва жисмоний камолга интилиш, ёшларни салбий таъсирдан ҳимоя қилиш ҳамда зарарли одатлардан ҳалос этиш борасидаги комплекс чора-тадбирларни амалга оширади.

Қайд этиш керакики, давлатимиз раҳбарининг Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013 йилги ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг яқунлари ва 2014 йил учун иқтисодий дастурининг

муҳим устувор йўналишларига бағишланган мажлисидаги маърузасида ёшларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларни иш билан таъминлаш масалалари алоҳида қайд этилди. Ҳукуматнинг 2014 йил 17 январдаги қарориди оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, бошланғич таълим сифатини ошириш, ёшларни спорт тадбирларига кенг жалб қилиш, ёш авлодни тарбиялашда жамоат ташкилотлари ролини ошириш, таълим, соғлиқни сақлаш, жисмоний тарбия ва спорт муассасаларининг моддий-техник базасини мустақамлаш бўйича амалий чора-тадбирлар белгилаб берилди.

Давлат ва нодавлат нотижорат ташкилотларининг ижтимоий сиёсатни амалга оширишдаги фаолиятини идораларо мувофиқлаштириш таъминлаш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 20 январдаги 11-сонли Қарорига мувофиқ, Республика болалар ижтимоий мослашуви марказининг ҳимояга муҳтож болаларни ижтимоий муҳофаза қилишни мувофиқлаштириш, назорат қилиш ва мониторингини олиб бориш бўйича Жамоатчилик кенгаши ҳамда илмий-методик кенгаши ташкил этилди. Кенгашнинг фаолияти ҳимояга муҳтож болаларни ижтимоий ҳимоя-

лашда идораларо мувофиқлаштириш, назорат қилиш ва мониторингини олиб боришни таъминлашга йўналтирилган бўлиб, у болаларни ижтимоий ҳимоя қилиш соҳасидаги давлат сиёсатини амалга оширишда болаларни ижтимоий ҳимоя қилиш тизимига қўмаклашади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2014 йил 19 февралдаги "Соғлом бола йили" Давлат дастури тўғрисида"ги Қарори мамлакатимизда жисмоний соғлом, маънавий етук, ҳар томонлама уйғун ва баркамол ривожланган, мустақил фикрлайдиган, интеллектуал салоҳиятга, ҳуқуқ билим ва замонавий дунёқарашга эга ёш авлодни тарбиялаш, вояга етказиш вазифасини изчил давом эттириш учун аниқ мақсадга қаратилган кенг қўламдаги комплекс чора-тадбирларни амалга оширишга муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат қилди. Ҳусусан, ушбу ҳужжатда болалар ва ёшларга оид давлат сиёсатининг 67 та устувор йўналишлари, шу жумладан, ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини ошириш, уларни фуқаролик жамияти ва демократик давлатни барпо этишга жалб этиш, болаларни ватанга муноаббат руҳида тарбиялаш, уларда турли гоявий таҳдидларга қарши иммунитетни шакллантириш, ижтимоий ҳимоя, иш билан таъминлаш ва тадбиркорлик фаолиятига жалб этиш, соғлом турмуш тарзи ва спортни кенг тарғиб қилиш, вояга етмаганлар ва ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарлик ва жиноятчиликнинг профилактикаси ҳамда бошқа чора-тадбирлар белгилаб берилди.

Болаларимиз баркамол бўлсин

Мамлакатимиз мустақилликка эришган дастлабки кунлардан бошлаб Президентимиз ва ҳукуматимиз томонидан фарзандларимизнинг ҳар томонлама соғлом камол топиши учун кенг имконият ва шароитлар яратилди. Уларни умумбашарий қадриятлар руҳида тарбиялашга алоҳида эътибор қаратилди. Болалар ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган тегишли қонунлар қабул қилинди. Биргина она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш борасида олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар, таълим тизимидаги бугунги янгиланишларнинг барчаси бу соҳада эришилган ютуқларнинг амалий исботидир.

Жорий йилимизга яхши ниятлар билан "Соғлом бола йили" деб ном берилди. Табиийки, ушбу йилда ҳам йил ном, қабул қилинган Давлат дастури ва унда белгиланган вазифалар вояга етмаганларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, соғлом ва камол инсон бўлиб ўлайиши йўлида қўйилаётган дадил қадамлардан бири бўлди.

Маълумки, 1992 йил 9 декабрда Ўзбекистон халқаро ҳуқуқий ҳужжат — Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенцияга қўшилди ва айна пайтда ушбу ҳужжатда эътироф этилган ҳуқуқларни амалга ошириш учун мамлакатимизда барча чора-тадбирлар белгилаб берилган. Бола ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенция талабларидан келиб чиқиб айтиш мумкинки, юртимизда бола ҳуқуқларини ҳимоялашга қаратилган ислохотлар бола ҳуқуқла-

ри, эркинликлари ва қонуний манфаатларини таъминлаш, бола ҳаёти ва соғлигини муҳофаза қилиш, боланинг камситилишига йўл қўймаслик, унинг шаъни ва қадр-қимматини ҳимоя қилиш, болалар ҳуқуқлари ва имкониятларининг тенглигини таъминлаш каби йўналишларда олиб борилаётганга барчамиз гувоҳимиз.

Республикаимизда бугунги кунда бола ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини таъминлашни тартибга солувчи қонунчилик тизими яратилган. Жумладан, мазкур тизим Конституция, Фуқаролик, Оила, Меҳнат, Жиноят-ижроия, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекслари, шунингдек, соҳага тегишли масалаларни тартибга солувчи бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатлари ўз ичига олади.

Конституцияимизда "Ота-оналар ўз фарзандларини вояга етгунларига

қадар боқиш ва тарбиялашга мажбурдирлар", дейилади. Бу билан таъкидланадики, мамлакатимизда дунёга келган ҳар бир фарзанд, токи у ўсиб-ўлғайгунча, албатта, ота-она бағрида камолга етиши лозим.

Оила кодексининг 4-бўлими "Ота-она ҳамда вояга етмаган болаларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари" деб номланиб, унинг 67-моддасида "Бола ўз ҳуқуқи ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш ҳуқуқига эга. Боланинг ҳуқуқи ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш унинг ота-ониси (уларнинг ўрнини босувчи шахслар), ушбу Кодексда назарда тутилган ҳолларда эса васийлик ва ҳомийлик органи, прокурор ва суд томонидан амалга оширилади. Вояга етмаган бола қонунга мувофиқ тўла муомала лаёқатига эга деб эътироф этилса, у ўз ҳуқуқи ва мажбуриятларини, шу жумладан, ҳимоя ҳуқуқини мустақил амалга оширишга ҳақлидир. Бола ота-она (уларнинг ўрнини босувчи шахслар) томонидан қилинадиган суистеъмолликлардан ҳимояланиш ҳуқуқига эга. Боланинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари бузилганда, шу жумладан, ота-она (улардан бири) болани тарбиялаш ва таълим бериш бўйича ўз мажбуриятларини бажармаган ёки лозим даражада бажармаганда ёхуд ота-

Воҳиджон ОДИЛОВ,
Андижон вилоят прокурори ёрдамчиси

оналик ҳуқуқларини суистеъмол қилганда бола ўз ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари ҳимоя қилинишини сўраб, васийлик ва ҳомийлик органига, ўн тўрт ёшга тўлгандан кейин эса мустақил равишда судга мурожаат қилиш ҳуқуқига эга. Боланинг ҳаёти ёки соғлиғига ҳаф тўғилганлигидан, унинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатлари бузилганлигидан хабардор бўлган шахслар бу ҳақда бола айна пайтда яшаб турган жойдаги васийлик ва ҳомийлик органига маълум қилиши шарт. Шундай маълумотларни олғач, васийлик ва ҳомийлик органи боланинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш юзасидан зарур чоралар кўриши шарт", деб белгилаб қўйилган.

Замон шиддат билан тараққий этапти. Ўз ҳақ-ҳуқуқини яхши билган шахс мажбурият ва бурчларини ҳам англай олишини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди. Шундай экан, болаларимизга улар ҳали кичиклигидан ҳуқуқлари тўғрисида маълумот беришимиз керак. Зотан, бу билан ҳуқуқий демократик жамият барпо этишга ўз ҳиссамизни қўшган бўламыз.

Одам савдосининг жаҳон ҳамжамиятига салбий таъсири

Мамлакатимиз ҳаётининг барча соҳаларида амалга оширилган кенг қуламли ислохотлар замирида, аввало, ҳалқимиз учун муносиб турмуш шароитини яратиш, юртимиз аҳолисини ҳар қандай таҳдид ва хавф-хатардан асраш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини самарали ҳимоя қилиш каби улуғ мақсадлар мужассамдир.

XXI асрнинг дастлабки йиллари илм-фан ва техника ривожининг шиддатли тус олганлиги, ахборот алмашилуви тизимининг тубдан такомиллашганлиги билан инсоният тарихида ўзига хос давр бўлди. Бу жараёнда дунё мамлакатлари халқро муносабатларда минтақавий хавфсизликни таъминлаш, иқтисодий, ижтимоий илм-фан, таълим соҳаларида ҳамкорлик қилиш, умуминсоний қадриятлар билан боғлиқ муаммоларни биргаликда ҳал этишга алоҳида эътибор қаратмоқда.

Бунинг натижасида мамлакатларо миграция жараёни бирмунча фоаллашди, фуқароларнинг меҳнат қилиш, таълим олиш, туризм ва шу каби турли мақсадларда бошқа давлатларга чиқиши, эркин фаолият олиб бориши учун имкониятлар янада кенгайди. Ижобий ўзгаришлар билан бир қаторда айрим трансмиллий жиноятларнинг ортиши ҳам кузатиламоқда. Одам савдоси ҳам ана шундай жиноятлардан биридир.

Одам савдоси — инсон, унинг шаъни, кадр-қиммати, осойишта турмуши ҳамда келажаги таҳдид солаётган трансмиллий уюшган жиноятчилик кўринишларидан бири бўлиб, ўзининг чегара танламаслиги ҳамда гирдобига асосан ёшларни ва аёлларни тортаётганлиги билан барчада катта таъсир ва хавотир уйғотмоқда.

Инсонни улуғлаш, унинг ҳуқуқ ва эркинлиги ҳимоясини таъминлаш асосий қадриятга айланган ушбу даврда бу муҳдир иллат ноқонуний қурол

савдоси, ғиёҳвандлик воситаларининг ғайриқонуний муомаласи каби жиноятлар қаторида оғир оқибатларни келтириб чиқаради.

Ҳамма одамлар ўз кадр-қиммати ва ҳуқуқларида эркин ва тенг бўлиб туғилдилар. Ушбу қоида БМТнинг 1948 йилда қабул қилинган Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларациясида, шунингдек, бир қатор халқро ҳуқуқий ҳужжатларда ҳамда миллий қонунчиликда белгилаб қўйилган.

Одам савдоси эса инсоннинг эркинлиги, тенглиги ва шахсий дахлсизлигига путур етказди, уни турли ҳўрлик ва камситишларга дучор этади. Одам савдоси деб аталмиш ушбу жиноий фаолият ортида мажбурий меҳнат, қуллик, мажбурий донорлик, ҳарбий тўқнашувларда фойдаланиш, фоҳишабозлик билан шугулланишга мажбурлаш каби қабих қилмишлар туради.

Дунё мамлакатларида одам савдосига қарши кураш масаласига жиддий эътибор қаратилади, бу тадбирга давлат идоралари, қолаверса, жамоат ташкилотлари, ўқув муассасалари, оммавий ахборот воситалари кенг жалб этилмоқда.

Дунёда одам савдоси билан боғлиқ вазият таҳлили бу борадаги аҳолининг ҳамон жиддийлигига қолаётганлигини кўрсатмоқда.

Ўзбекистон Республикаси ўз мустақиллигини қўлга киритган, тадбиркорлик, ҳусусий бизнесга кенг йўл очилди. Хорижий давлатлар билан иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий соҳаларда ҳамкорлик ўрнатил-

ди. Юртимиз фуқароларининг хорижий мамлакатларга бемалол чиқишлари учун имконият ва етарли шарт-шароитлар яратилди.

Афсуски, айрим шахслар бундай шарт-шароит ва имкониятлардан ўз манфаатлари йўлида фойдаланиб, фуқароларимизни турли алдов ва фирибгарлик билан хорижга олиб чиқиб кетишга уринмоқдалар. Бунинг оқибатида юртимиз фуқаролари ҳам одам савдоси қўрбонига айланоқда.

Таҳлиллар мамлакатимиз фуқароларининг фоҳишалик билан шугуллантириш учун асосан Бирлашган Араб Амирликлари, Қозғистон, Россия, Таиланд, Туркия, Ҳиндистон, Исроил, Малайзия, Жанубий Корея, Япония ва Коста-Рика давлатларига, мажбурий меҳнат ёки хизмат кўрсатиш учун эса Қозғистон ва Россияга олиб чиқиб кетилаётганлигини кўрсатмоқда.

Одам савдоси жиноятчилар учун сердаромад манба бўлиб келмоқда. Халқро экспортларнинг баҳолашича, дунё бўйича одам савдосидан тушадиган йиллик даромад 7 млрд. АҚШ долларидан ошмоқда. Афсус билан таъкидлаш керакки, дунёда одам савдоси бозори ва унга талаб кундан-кунга ошиб бормоқда. Шу боис, жиноий тузилмалар ушбу ноқонуний фаолият билан шугулланишнинг турли йўллари қидириш, мақсадини амалга оширишнинг энгиллаштириш учун халқро жиноий уюшмалар ташкил этиш, давлат хизматчиларини ўзларига оғдириш пайида бўладилар. Бу эса трансмиллий уюшган жиноятчилик, коррупция каби хавфли иллатларнинг кенг ёйилишига сабаб бўлади.

Одам савдоси билан шугулланувчи шахслар ўз "қидиркорлар"ини яшириш мақсадида бундай савдонинг қўрбонига айланаётган шахсларни имкон қадар эътибордан четда тутишга ҳаракат қиладилар. Аввало, бунинг учун одамларни хорижга ноқонуний йўллар билан олиб чиқишга, паспорт ва шахсий ҳужжатларини қал-

бакилаштиришга уринадилар.

Бу ҳолат эса ноқонуний миграция салмоғининг ортишига, муайян давлат ҳудудига ноқонуний кириб келганлар сонининг ортиб, иқтисодий, демографик ва кримноген вазиятга салбий таъсир кўрсатишига, шунингдек, хорижга чиқиш ва муайян давлат ҳудудига бўлиш қоидаларининг бузилишига олиб келади.

Одам савдоси билан шугулланувчи шахслар бундай савдонинг қўрбонига айланоқдаларни имкон қадар ўз назоратида ушлаб туриш ва кўпроқ фойда олиш мақсадида уларнинг шахсига оид ҳужжатларни ноқонуний эгаллаб, хорижий давлатда эркин ҳаракатланишига, ўз давлатининг тегишли ваколатхоналарига мурожаат этишига тўсқинлик қиладилар. Оқибатда бундай шахслар ўзини ҳуқуқий ҳимоялаш имкониятидан маҳрум этилади.

Одам савдоси билан боғлиқ жиноятлар ўз хусусиятига кўра латент характерга эга. Чўнки одам савдоси қўрбонлари уларга нисбатан жисмоний ёки руҳий таъйик ўтказилганлиги ҳақидаги маълумотлар ошкор бўлиши ёки ўзининг ноқонуний хорижга чиққанлиги фаш бўлишидан қўчиб, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат этмайдилар. Бундай ҳолат одам савдоси билан шугулланган шахсларнинг жавобгарликдан қўтилиб қолишига ҳамда жиноий фаолиятини давом эттиришига олиб келади.

Юртбошимиз таъкидлаганидек, ҳуқуқий демократик давлатда инсон тинч, осойишта ва фаровон ҳаёт кечирishi учун, биринчи навбатда, унинг ҳавфсизлиги таъминланиши, ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари, кадр-қиммати, ҳаёти ва соғлиги ҳар қандай тажовуздан ҳимоя қилинган бўлиши шарт.

Одам савдоси билан боғлиқ жиноятларнинг жамятиямизга олиб келиши мумкин бўлган салбий оқибатларини қўқур англаган ҳолда, ўтган йиллар мобайнида республикаимизда бундай жиноятларнинг олдини олиш ва уларга

Қурбонали АСҚАРОВ,
Андижон вилоят
прокуратураси бўлим
АМИБ терговчиси

қарши курашиш борасида муайян ишлар амалга оширилди. Аввало, бу даврда одам савдоси жиноятларига барҳам беришнинг норматив-ҳуқуқий базаси шакллантирилди. 2008 йил 17 апрелда «Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди. Давлатимиз одамларнинг яширин трафигига қарши курашиш ва унинг қўрбонларини ҳимоя қилишга қаратилган асосий халқро ҳужжатларга қўшилди.

Албатта, кўрилаётган чоратадбирлар одам савдосидан жабрланганларни нормал турмушга қайтариш, уларнинг жамиятининг тенг ҳуқуқли аъзоси эканлигини ҳис этиб яшашига эришишда муҳим восита бўлмоқда.

Одам савдосининг тўлиқ олдини олиш учун кенг жамоатчилик билан ҳамкорликда тарғибот ва ташвиқот ишларини янада жадаллаштириш, маҳаллаларда фаолият кўрсатаётган диний-маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиларнинг имкониятларидан самарали фойдаланиш, шунингдек, хотин-қизларнинг ижтимоий муҳофазаси, уларнинг ҳуқуқлари ҳимоясини таъминлаш ишларини кучайтириш зарур.

Қайд этиш лозимки, республикаимизда фуқароларнинг хорижда меҳнат қилишини ташкил этишга доир ҳуқуқий асослар яратилган бўлиб, улардаги асосий талаблардан бири — бу хорижга юборилиши кўзда тутилаётган фуқароларнинг муайян давлат ҳудудидаги ижтимоий ҳимоясининг таъминланиши, барча ижтимоий қофоллар ва тиббий суғуртанинг мавжудлигидир.

Хулоса қилиб айтганда, инсоннинг шаъни ва кадр-қиммати ҳурмат ва эъзозга лойик. Инсоний қадриятларини топташга уринган ҳар қандай шахсга қонун олдида жавобгарлик муқаррардир.

Фуқаролик процессида прокурор иштироки

Жамиятни демократлаштириш ва янгилашнинг ҳозирги босқичида, яъни мамлакатда бозор муносабатларини тартибга солишнинг муҳим ҳуқуқий асослари, фуқаролар ва ҳўжалик юритувчи субъектларни ҳуқуқий жиҳатдан ҳимоя қилиш институти ривожланиётган бугунги кунда прокурорнинг фуқаролик процессидаги иштирокини тартибга солиш, унинг ваколатларини аниқлаштириш тақозо этилмоқда.

Хуқуқий адабиётларда фуқаролик ишларини кўзғатиш бўйича прокурор ишларини яхши йўлга қўйиш, ўз фаолиятини аниқ бир мақсадга йўналтиришни таъминлаш учун прокурорнинг судда қандай тоифадаги ишларни кўзғатишга ваколатли бўлиши ҳақидаги қоида қонунчиликка киритилиши тақдир қилинади. Баъзи олимлар эса ўқоридаги фикрлардан фарқли ўлароқ, прокурор ҳар доим фуқаролик ишини кўзғатиш ҳуқуқига эга бўлиши ва бу прокурор

ваколатининг ажралмас элементи эканлигини билдиради.

Аммо фикримизча, прокурорнинг судда фуқаролик ишларини кўзғатиш бўйича ваколатлари доирасининг белгиланмаслиги судда ишга дахлдор бўлмаган тарафини алмаштириш ҳолатларининг кўпайишига, суд процессида тарафлар фойдаланадиган эркинлик ҳуқуқи принципларининг у ёки бу даражада чекланишига олиб келиши мумкин. Қолаверса, бу ҳолат моддий ҳуқуқий муносабат субъектларининг

биринчи навбатда ўзлари қайғуришлари, жон қўйдиришлари лозим бўлган ўз ҳуқуқ ва қонуний манфаатларининг ҳимоясига эътиборсиз муносабатда бўлишларининг олдини олади. Зеро, қонунда ҳар бир шахсга ўз ҳуқуқ ва қонун билан қўриқланадиган манфаатларини шахсан ўзи суд орқали ҳимоя қилиши учун кенг имкониятлар яратилган. Ундан ташқари, айрим фуқаролар прокурор орқали фуқаролик ишларини кўзғатишда бошқа мақсадларни, ҳусусан, суд харажатларини тўламас-

Улугбек МАМАДЖАНОВ,
Бош прокурорнинг
ОЎК етакчи мутахассиси

лик, суд муҳокамасида прокурорнинг обрўсидан фойдаланиш кабиларни кўзлашлари сир эмас. Шунинг учун ҳам прокурор қонун ҳужжатларида назарда тутилган фуқаролик ишининг кўзғатишга ваколатли бўлиши бизнинг ҳам мақсадга мувофиқ бўлади.

[Давоми 9-бетда]

Д.Икромов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) Тошлоқ туманидаги Варзак қишлоқ фуқаролар йиғинида участка солиқ инспектори вазифасида ишлар эди. 2012 йил баҳорида унинг фаолияти юзасидан туман Давлат солиқ инспекциясининг солиқ органларида хавфсизлик ва коррупцияга қарши курашиш шўъбаси тезкор ходими Қамарилин Исмоилов текшириш ўтказди. Худудда фуқаролар томонидан давлат рўйхатидан ўтмай фаолият юритаётган савдо растаси ва савдо дўкони борлиги аниқланиб, назоратсизликка йўл қўйганлиги учун участка солиқ инспекториға ойлик иш ҳақининг 50 фоизи миқдорида жарима интизомий жазо сифатида қўлланилди.

Қайнар кумча

У энди хотиржам ишлай олмаслигини, Қ.Исмоилов уни тинч қўймаслигини билар, тезкор ходимнинг тамагирлиги ҳақида ҳам яқин ҳамкасбларидан эшитган эди. Мана, энди ўзи ҳам унинг "тўри"га тушиб ўтирибди. Қўнғилда "бирор нарса илинжида чақириб қолар", деган ҳадикли ўй айланиб юрарди. Шундай бўлди ҳам. Орандан икки ой ўтгач, тезкор ходим уни йўқлаб қолди.

— Келдингми укам, — деб сўради Қ.Исмоилов ўриндикда қўлларини бошига чамбарак қилиб ўтирганча. — Шунча кутдим, бизга хизмат борми, деб келмайсан ҳам. Ўзи биз билан ишлаш ниятинг борми?

— Бизга нима хизмат бор?

— Бу бошқа гап, — деди тезкор ходим қўлларини бошидан олиб. — Арзимас нарса...

"Арзимас нарса" ярим тонна цемент бўлиб чиқди. Д.Икромов ўз худудидagi тadbirkор С.Жалиловдан 500 кг. цементни насияга олиб, тезкор ходимнинг уйига жўнатиб юборди. Барибир хотиржам ишлай олмади. 2012 йилнинг ноябрь ойида ўз хоҳиши билан ишдан кетди. Энди унга барибир, тезкор ходимдан чўчиётган ери йўқ. Фақатгина ундан цементнинг пулини олиб, эгасига бериб қўйса бўлгани. Шунинг учун Қ.Исмоиловнинг олдида бориб, пулни 5-6 марта сўради, лекин ололмади. Хар сафар унинг турли баҳоналарини эшитиб, ортига қайтаверди. Пулни олишга кўзи етмагач, бу ҳақда тегишли жойга мурожаат этди.

Тезкор ходим Қ.Исмоиловнинг зуғумига дучор бўлган солиқчилардан яна бири Ф.Акарбовдир. Тошлоқ туман ДСИда жисмоний шахсларга солиқ солиш бўйича участка инспектори лавозимида ишлаган бу йиғиннинг солиғи яхши эмас эди. Бир сафар ишга кеч қолди. Солиғи тўфайли шифокорга уярамоқчи эканлиги ҳақида раҳбариятни телефон орқали огоҳлантириб қўйган эди. Тиббон қўриқдан ўтиб, ишонарга энди келганида, Қ.Исмоилов уни қорлаб қолди.

— Нега сабабсиз ишга кеч қолдинг? Ишга хоҳласанг келасан, бўлмаса йўқми?

Ф.Акарбов шифокор қабулида бўлгани, бунинг учун раҳбариятдан рухсат олганлигини айтди. Бу гапни эшитиб, Қ.Исмоилов "юмшаб", ўйлаб қўйган мақсадини айтиб қўя қолди: — Машина моторининг мойини алмаштириш керак эди. Шу хизматни қилсанг, сенга индамайман.

Ф.Акарбов Қ.Исмоилов бошқариб юрган "Нексия" русумли машинанинг мотори мойини 80 минг сўм сарфлаб, алмаштириб келди. Қ.Исмоилов эса ўз одатига кўра на раҳмат айтди, на пулни берди...

Тезкор ходимдан Қ.Исмоилов ўз-ўзидан тамагирга айланиб, маънавий таъназулга юз тутмаган бўлса керак. У раҳбарият назоратсизлигидан фойдаланган чоғи. Хизмат мавқидан қасддан фойдаланган ҳолатлар кўп бўлган. Дуч келган тadbirkорнинг чўнтагига қармоқ солаверган, албатта чўчигани ва гайриқонуний ҳаракатлар эвазига.

Масалан, тумандаги "Азизхон" хусусий савдо фирмаси раҳбари Ф.Умаров ҳам унинг қармоғига илинганлардан. Қ.Исмоилов ундан солиқ қонунчилиги

Акмалжон МАДРАХИМОВ,
СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Тошлоқ туман бўлими суриштирувчиси

бўйича текшириш ўтказмаслик ва чора кўрмаслик эвазига пора беришни талаб қилади. Ф.Умаров 2011 йил 19 август кунги тўлов топшириқномаси билан ОАТБ "Агро банк"нинг Тошлоқ туман филиалидаги ҳисоб рақамидан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиб олиш учун деб Қ.Исмоиловнинг Қўштепа туманидаги деҳқон хўжалиги ҳисоб рақамига 500 минг сўм ўтказиб беришга мажбур бўлади. Тезкор ходим тadbirkордан пул маблағини пора тариқасида шундай йўл билан олади...

У ўзидан шу даражада кетдики, учраган одамнинг қўлига қарайдиган, ваколатини пеш қилган ҳолда тadbirkорлардан очикдан-очик пора талаб қилади қилиб бўлиб қолди. Фикримизни далилловчи яна бир мисол. Фаррух Турдалиев 2012 йил сентябрь ойида хусусий тadbirkор сифатида қайта рўйхатдан ўтиб, фаолият юритиш мақсадида патент олиш учун Тошлоқ туман ДСИга келган эди. Қ.Исмоилов уни қўриб қилиб, хизмат хонасига олиб киради ва тadbirkордан пора олиш мақсадида:

— Эндиги тўлайдингиз 4-5 ойлик солиқ тўловини менга берасиз, — дейди ва баъзи бир нарсаларни "тушунириб" қўяди. — Акс ҳолда сизга нисбатан текшириш ўтказиб, чора қўришимиз мумкин. Менга берадиган пулингиз эвазига солиқ тўламаздан, тинчгина ишлаб юраверасиз.

Тadbirkор ўз хотиржамлиги ва ҳаловатини ўйлаб, тезкор ходимнинг жиноий таклифига рози бўлади ва 2012 йил октябрь ойида 200 АҚШ долларини пора тариқасида беради.

"Даромадга яраша буромад", деган ларидек, тезкор ходим тез бойиб кетди. Янги уй-жойга қўчиб чиқди. Маҳалласига қассобхона, сартарошхона ва озиқ-овқат дўкони қуриб, фуқароларга фойдаланишга бериб қўйди. Мансаб ваколатини суиистеъмол қилиб, Қўштепа туман ҳокимлиги хазинаридаги тadbirkорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекцияси рўйхатидан ўтмади. Солиқ ва бошқа мажбурий тўловларни амалга оширмасдан келди. Аниқроқ қилиб айтганда, 2 млн. 579 минг сўм даромад солиғи, 200 млн. 94 минг сўм пенсия жамғармасига ва бошқа мажбурий тўловларни қасддан тўламай, давлат манфаатларига жиддий зиён етказди.

Солиқ идорасининг юқорида жиноий қилмишлари келтирилган тезкор ходими Қ.Исмоилов хизмат вазифасидан текин пул, пора чиқиб турадиган "қайнар кумча" сифатида фойдаланган. Вақти келиб, унинг "қайнар кумча"си синди.

Суд томонидан Қ.Исмоиловга қилмишига яраша 6 йил-у 6 ой муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Хар қандай вазифа ва ваколат, бу — билдирилган ишончдир. Ишонч масъулият билан ҳам боғлиқ бўлади. Масъулиятсизлик охир-оқибат обрўсизлантиради, бадном қилади. Шу сабабли ҳам, катта-кичикки мансабда ўтирган ҳар бир шахс фақат қонуний ва ақл-идрок билан иш юритиши керак.

ЖИДДИЙ ЙЎЛОВЧИ

— Гиждувонми?

— Ҳа, Гиждувон, ака.

— Бошқа одам олиб ўтирманг. Бўш жойларингиз учун ҳам ўзим тўлайман, кетдик.

Қишнинг изгиринида одам сийраклиги, қолаверса, нақд йўловчи чиққани учун ҳайдовчи О.Мирзоев бу таклифга бажонидил рози бўлди.

— Қолин бозор ёнидаги клиникагача борамиз, — деди мижоз.

Қўлида ҳарбий, эғнида эса фуқаролик кийими, қиёфасидан анча жиддий, ўтириши мағрур мижоз ярим йўлгача жим кетган бўлса-да, аслида гапга чечан экан. Ҳайдовчи билан турли мавзуда суҳбатни қиздириди. Манзилга етгач, ҳайдовчидан телефон рақамини сўраб олди.

Эртаси кун кўнғироқ қилган "жиддий мижоз" Бухоро шаҳрига олиб бориб келишни сўради. О.Мирзоев шу заҳоти клиникага келиб уни олди-да, айтилган манзилга етказди. Икки соатдан кейин яна Гиждувонга қайтишди. Бу гал ҳарбий форма "жиддий мижоз"нинг эғнида эди. Кийимининг чап томон юқори қўл қисмида "Ўзбекистон Республикаси МХХ" ёзуви туширилган белгини кўрган ҳайдовчи бироз сергақланди. "Ҳа, жиддий одам экан", ўйлаб ҳам қўйди. Шаҳардан чиқшгач, мижоз ҳайдовчинини гапга тутди.

— Бирор давлат органида ишлаганмисиз ё фақат қирақашликми?

— Бир ойлик армияга бориб келсам, кейин бирор ишни бошини тутардик. Ака, ўзингиз қаерда ишлайсиз?

— Миллий хавфсизликда, виллоят бошқармасида. Ҳозир солиқ панд берайитти, шунга Усар Қолирда даволаялман.

— Ака, исмингизни ҳам сўрамабман.

— Илҳом...

Орадан уч-тўрт кун ўтиб, О.Мирзоев яна "жиддий мижоз"ни Бухоро шаҳрига олиб бориб келиш ҳақида буюртма олди. — Ҳарбий хизмат ҳақида гапиргандай бўлувдингиз, ука. Фуқаролик паспортини бер. Мудофаа бўлимоқчиларга бир оғиз айтаямиз, ҳал бўлади.

О.Мирзоев "акахон"нинг бу гапидан хурсанд бўлди. Фурсатдан фойдаланиб, қайнуқаси ҳам бормоқчи эканини айтди.

Илҳом бироз ўйланган бўлди-да:

— Икки минг қўчи билан икковинг ҳам бориб келасан. Ўйлаб кўр.

"Армияга бориш фалон эмиш, писмадон эмиш" деган гапларни эшитиб юрган ҳайдовчи ишини ҳал қилиб берадиган одам топганидан боши осмонга етиб, эртасигаёқ, яъни 28 февраль кун Илҳом билан Бухорога бориб келиш чоғида фуқаролик паспортлари билан 1500 АҚШ долларини унинг қўлига тутқазди.

— Қолган 500ни "военный билет"ни олган куним бераман.

Бирок, шу кун кечга яқин "акахон"и ички ишлар ходимлари шифохонадан олиб кетишганини эшитган О.Мирзоевнинг "қўлтиғидан тарвузи тушди".

БЕМОР

13 февраль. Гиждувон шаҳар Б.Нақшбанд кўчасида жойлашган "Мухаммад Ал Алнзода" шифохонасига савлат тўкиб кириб келган кимса тўғри бош шифокорнинг эшитини очди.

— Мумкинми?

— Марҳамат.

— Исмин Илҳом, доврагунгизни эшитиб келдик.

— Раҳмат. Нима безовта қилаяпти?

— Бош оғригига чидаб бўлмайдиган, уйқусизлик ҳам жонга тегиб. Боз устига юрак "приступ" берапти. Даволанмасак бўлмайди-ёв.

НОДИР ПЎЛАТОВ,

СВОЖЖДЛҚК департаментининг
Когон шаҳар бўлими бошлиғи

Бош шифокор ҳарбий кийимдаги бу беморни обдон кўздан кечириб, ётиб даволанишни маслаҳат берди.

Шифокор тиббиёт картасини тўлдирар экан, беморнинг иш жойини сўради.

— Картага ёзиш шарт эмас. Божхона ходимлари устидан назорат қилувчи миллий хавфсизлик хизмати ходимиман.

Шифохонага жойлашган Илҳом анча киришмилли чиқди. Ўзи "кўнғилга яқин" олган бир-икки даволанувчилардан "орган одами" эканини яшириб ўтирмади. Шифохонада "нозик бемор" ҳақида эшитган шифокор-у даволанувчи борки, унга ҳурмат-иззат қўрсатар, Илҳомга эса айнан шу керак эди.

Бундан ташқари, гиждувонлик қирақашлардан бирини ёллаб, кунда Бухоро шаҳрига бориб келадиган бу бемор шифокор тайинлаганидек барча муолажаларни олишга у қадар хоҳиш билдирмасди.

— Ҳали ёшсиз, солиққа қаранг. Бундай хизматдагиларнинг солиғи мустақам бўлиши керак, — деб қолди бир кун иш бош шифокор.

— Тўғри айтасиз, доктор, — Илҳом шундай дея гапни бошқа ёққа бурди. — Дарвоқе, беморлар учун шaroитни бироз яхшилаш керак, деб ўйлайман. Телевизор, музлаткич дегандай...

— Албатта қиламиз.

Кўп ўтмай "нозик бемор" саховатпешалик кўрсатди. Шифохонага "ёрдам" деб иккита кресло билан диван, уч кундан сўнг бош шифокорга битта қора рангли курси, бир дон янги музлаткич, ўзи ётган хонага телевизор ва DVD аппарати "ҳадя" қилди.

Бу ҳиммати билан Илҳом ўз "имкониётларини" кўрсатиб қўйганди.

ТАНКА

Н.Сайфуллаев Илҳом билан шу хусусий шифохонада даволанаётган укаси орқали танишган эди. Илҳом гап орасида унга ҳам қаерда ишлаганини айтди.

— Асли тарих фаҳи ўқитувчиси, мактабда бироз ишладим. Ҳозир Бухоро шаҳрида ошпазлик қилиб юрибман. Мен ҳам хавфсизликда ишга кирмоқчи эдим, — деб қолди бир кун Н.Сайфуллаев.

— Гап йўқ, ўзим ёрдам берайман. Паспортингиз, учга тўрт олти дон расм, маҳалладан ва иш жойингиздан маълумотнома ва тавсифнома керак. Ишда фойдаланиш учун битта ноутбук компьютер ҳам олсинг.

Н.Сайфуллаев шу куннинг ўзида Илҳом айтган ҳужжатларни йиғишга киришди. Фақат компьютер харид қилиб беришни Илҳомдан илтимос қилиб, 500 АҚШ доллар қилтириб берди. Орада Илҳом телефон орқали: «Шахсий маълумотларингизни интерполга киритиш керак, тартиб шунақа. Тўловини ўзингиз кўтарасиз, тахминан бир юз қирқ минг сўм атрофида бўлади», — деди.

— Сайфуллаев бу пулни ҳам ўз қўли билан келтириб берди.

Тўртинчи кун деганда Илҳом Н.Сайфуллаевга яна кўнғироқ қилиб:

Н.Шахсий тартиб билан ишлаш бўлимадигиларга 400 "қўқ" бериш керак, — деди пора беришга ундаб.

Компьютерни ана олиб бераман, мана олиб бераман, деб юрган Илҳомнинг кейинги гаплари пойинтар-сойинтар чиқаётганидан хавфсизраган Н.Сайфуллаев энди бунча маблағни беришга шошилмади.

/Давоми 9-бетда/

Тиббиёт соҳасига оид рисола-ларда қайд этилишича, фарзанинг ҳаётига сабаб бўладиган биринчи қувват — она жисмидаги қон экан. Чақалоқ шу қондан озиқланиб, ҳаётини сақлайди. Шунингдек, фарзанд ўстиришда, унга тарбия беришда отага қараганда она кўпроқ ҳисса қўшади. Шунинг учун бўлса керак, ёш болалар отадан кўра онага кўпроқ боғланган бўладилар. Улғайганларидан кейин ҳам сирларини аввало онага айтиб, маслаҳат сўрайдилар. Ўз навбатида она ҳам фарзанин учун ўзини фидо этишга тайёр туради.

Афсуски, ана шундай табарруқ, боласи учун жонини қурбон этишга тайёр турадиган зотнинг қадрига етмай, жерқади-ган, уриб-сўкадиган, ҳатто унинг жонига зомин бўлади-ганлар ҳам гоҳида бўлса-да учраб турибди. Ана шундай-лардан бири 1987 йили Жиззах вилоятида туғилган Шерали Фазиллов бўлади.

Ҳаммаси онаси уйини сотганидан кейин бошланди. Онаси харидордан уй пулининг

кейин чиқиб кетди. Ярим соталардан кейин собиқ эр ҳам унинг ортидан йўлга чиқди.

Бу не бедодликки, орадан кўп ўтмай, учовлон — ота, она ҳамда ўғил стол атрофига ўтириб, "от-от"ни бошлаб юборишди. Отаси ўтирган уйнинг тепасига чиқиб у ёқда турсин, ҳатто йўлда кетаётганда ундан олдинга ўтиб кетишга ҳам ҳақки йўқ бўлган ўғил отасига қосагуллик қилди. Бир парча гўштигидан кўкрак тутиб, пайпаслаб ўстирган онасига ҳеч бўлмаганда иккита иссиқ нон билан бир пиёла қаймоқ олиб келиб бериш ўрнига,

кўрсатмайдиган бўлди.

Хуллас, базми-жамшид анчагача давом этди. Орада ўзлари каби ичкиликка ошно бўлган қўшилларини ҳам чақирди. Анча-мунча шиша бўшатилди. Шундай бўлса-да, Шерали ароқ олиб келишдан чарчамади. Отаси уйига кетгандан кейин ҳам учовлон бўш келишмади. Вақт алламаҳал бўлгандагина уйкуга ётиш кераклиги эсларига тушиб, ўрин солишди.

Шерали ярим тунда уйғониб кетди. Уйнинг пули эсига тушди. Кайфи тароқ эмасми, ҳозир сўрашнинг мавриди эмаслиги ҳаёлига ҳам келмай онасини турткилаб уйғотиб, пул сўрай бошлади. Онаси кўзларини зўрга очиб, "йўқ" ишорасини қилди. Шерали унинг чўнтақларини кавлаб кўрди, йўқ. У яна онасини уйғотишга киришди. Аммо маст бўлган аёл ҳеч нарсани билмай, қотиб ухлайверди. Бундан ўғилнинг ҳаёли чиқиб кетди ва ёнида ётган ёстикни олиб, онасининг юзига босди. Уч-тўрт дақиқа ушлаб турди. Онаси оёқларини типирчила-тиб, кўлларини ёнига ташлаб юборгандан кейин бўшатди. Бироз қараб турди-да, онаси илгари ҳам пулларни бир ўзи йўқ қилиб юборгани, унга бермагани эсига тушиб, яна ёстикни ишга солди...

"Иш"ни битириб бўлганидан кейин ҳаммаёқни тинтиб чиқди. Қўшни хонадан 100 минг сўм топиб, хотирхам бўлганча уйкуга кетди.

Кўп ўтмай қўшни ҳам уйғонди. Аввалига қаерда ётганини билолмай, ҳайрон бўлди. Кейин ароқхўрлик қилишгани эсига тушиб, ўрнидан турди. Шералининг онасини уйғотмоқчи бўлди, бироқ унинг нафас олмаётганини билгач, эси чиқиб кетаёзди. Шу заҳоти Шералини уйғотишга киришди. У уйғонгандан кейин отасига телефон қилишди...

Суд арзимаган пулни деб онасининг қотилига айланган Ш.Фазилловга 18 йил муддатга озодликдан маҳрум этиш жазосини тайинлади.

Хулоса ўрнида қуйидаги воқеани келтириб ўтиш ўринли бўлса керак. Бир хонадонда чол-кампири ёлғиз қолишибди. Аввалари эса бу хонадон гав-жум бўлиб, етти фарзанд туғилиб-ўсган, тўйлар қилинган экан. Уша пайтларда хонадон соҳибининг қари онаси ҳам бўлиб, ўғил онасини очикдан-очик беҳурмат қилар, унга қараб набиралар ҳам бувиларини хўрлашар экан. Ўғил онасига "Сиз мени болалигимда етимхонага бергансиз! Буни ҳечам кечирмайман", деб даъво қиларкан.

Она эса ўзини оқламай, фақат кўз ёш тўқаркан. Бунинг сабаби эса ўтган асрнинг ўттинчи йилларида қаҳатчилик бўлиб, одамлар бир бурда нонга зор бўлган. Ушанда она бева қолиб, ўғлини ўлимдан сақлаб қолиш учун етимхонага беришга мажбур бўлади. Кейинчалик турмуш қуриб, фарзандини яна бағрига олади. Хуллас, кампир азият чека-чека, умрини ҳасратда ўтказиб, ўғлидан норизо кетади. Бунинг оқибати ҳам тез кунларда кўринади. Чол-кампири бугун набираларининг даврасида қарилк гаштини суриш ўрнига, ёлғизликдан қийналиб, йўқлаб келганларга ҳасрат қиладилар. Аммо нима сабабдан бундай хорликка дуч келганликларини йўлаб ҳам кўрмайдилар. Холбуки, бунинг асосий сабаби улар ўзлари ҳам бир вақтлар ота-оналарини ана шундай хўрлаганликларидан бўлиб, "қайтар дунё" эканлигини унутиб қўйдилар.

Айтмоқчимизки, нима эксан, шуни ўрасан. Қасофат ўғилнинг нопок қиқиб, қотилга айланишида ота-онанинг бирдек айби бор. Начора, қилмиш — қидирмиш, деб шунга айтсалар керак-да!

Қасофат

Умаржон ФАЙЗИЕВ

Бош прокуратура бошқарма прокурори

ароқ қуйиб бериб, кетидан газак узатди...

Ҳа, бу оиладан аллақачон путур кетган эди. Отаси онасининг хиёнатини кечира олмай ажралиб кетгандан кейин Шерзод кўчадан таскин қидирди. Оқибатда 15 ёшидаёқ судланди. Онаси бўлса аламинин ичкиликдан олишга ҳаракат қила бошлади. "Балиқ бошидан..." деганларидек, катталарнинг аҳоли бунақа бўлгандан кейин Шералининг икки синглиси нима қилиши керак?! Айниқса, она ичиб олган пайтда тўполон кўтариб, уларни уйдан ҳайдаса! Охири бўлмади — каттаси бир йигит билан шаръий никоҳ ўқитди-да, бир уйни ижарага олиб, чиқиб кетди. Синглиси ҳам бир чиқиб кетганича, ярим йиллаб қорасини

Қотилликка ундаган қасос

Халқимиз орасида майдонда рақибнинг курагини ерга теккизган эмас, жаҳли чиққанда, шу ғазабини жиловлай олган инсон кучли ҳисобланади, деган гап юради. Фуқаро Аҳмад Явқачов эса жаҳл отининг юганидан маҳкам тўтолмай, муҳҳиш хатога йўл қўйди.

Ишдан сўнг бошқа юмушларини ҳам бажариб, уйига йўл олган Аҳмаднинг уяли телефони синглиси Дилшоодадан SMS хабар келди. Синглисининг "Ака, тез дўконга етиб келинг", деган хабарини ўқиган А.Явқачов шу заҳоти Чирчиқ шаҳар деҳқон бозори томон ошиқди.

Бозор ҳудудидан Нарғиза Дусенбаевага қарашли дўконга кириб борган Аҳмад ноҳуш ҳолатга дуч келди. Караса, Нарғизанинг шаръий никоҳ орқали турмуш қурган эри Ҳасан Дадажанов куракда турмайдиган сўзлар билан Дилшоодани ҳақорат қиляпти. Бунга чидаб туролмаган Аҳмад Ҳасан билан айтишиб қолди. Даҳанаки жанг муштлашувга айланиб кетиши мумкинлигини англаган аёллар ўртага тушиб, уларни муросяга келтиришди. Аммо... Аммо Ҳасанининг синглисига бўлган муносабати Аҳмадга тинчлик бермасди.

Қандай қилиб бўлмасин Х.Дадажановдан ўч олишни мақсад қилган Аҳмад бу ишни бир ўзи уддалай олмаслигига қўш етиб, Исмоил Бабамуҳамедов ва Ўткир Жумаевларни ёрдамга чақирди. "Мадад қўшини" етиб келгач, А.Явқачов уларга бўлган воқеани гапириб берди. Унинг "хикоя"

сини эшитиб, Исмоил ҳам «ёрилиб» қолди:

— Бир ойча олдин хотинимни дўкондан олиб кетгани борганимда Ҳасан ақанинг ичиб олиб, сотувчиларини сўкаётганига гувоҳ бўлгандим. Ушанда хотиним ҳомилдор бўлгани учун бирор ноҳушлик бўлмасин, деб индамагандим.

Унинг гапини эшитиб, Ўткирнинг ҳам жаҳли чиқди.

— Жуда ҳаддидан ошиб кетипти-ку, бу одам.

— Шунинг учун сизларни чақирдим-да, — деди Аҳмад мақсади сари одимлаб. — Уни бир четга олиб бориб, ақлини қиритиб қўйишимиз керак...

Шериклари Аҳмаднинг фикрини қўллаб, бош силкитишди ва Х.Дадажановни ўлдириш режасини туза бошлашди. Унга кўра, биринчи галда Ҳасанинг айнаи дамда қаерда эканли-

гини аниқлаш зарур эди.

Шунинг учун Аҳмад Нарғизага қўнғироқ қилиб, хол-аҳвол сўраш баҳонасида эрининг қаердалигини билиб олди — "Bayern" кафесида экан.

Учовлон кафе томон отланишар экан, йўл-йўлакай режаларини амалга оширишда фойдаланиш учун скототтиб олмақчи бўлиб, ҳўжалик моллари дўконига киришди. Аммо керакли нарсани топа олмай, ўрнига қаноп ўрамини харид қилишди.

Мўлжалга етиб келган йигитлар четроқда туриб, Ҳасанинг чиқишини кута бошлашди. Кўп ўтмай кафеда Нарғиза билан Ҳасан чиқиб, машинага ўтиришди. Нарғиза машинани ўт олдириб, энди ҳаракатлана бошлаганида, қутилмаганда рўпарасида Аҳмад пайдо бўлди. Машина тўхтагач, Аҳмад эшикни очиб, Нарғизага машинадан тушишни буюрди.

— Тинчликми Аҳмад, нима бўлди?

— ҳайрон бўлиб сўради Нарғиза.

— Машинадан тушинг дедим, сизга!

— Аҳмад шундай дея унинг қўлидан тортиб, машинадан туширди. — Ҳасан ака билан гаплашиб олишимиз керак.

Боя ўзингиз кўрдингиз, онам ва синглимни ҳақорат қилди. Гаплашиб олиб, қайтариб олиб келамиз.

У аёлни машинадан тушириб, ўзи унинг ўрнига ўтирди. Бу пайтда шериклари Ҳасани олд ўринидан судраб тушириб, орқа ўринидан ўтказишга ул-

Салохитдин МУХИТДИНОВ,

Бош прокуратура бошқарма АМИБ катта терговчиси

гуришганди. Аҳмад газни босди, қутилмаган зўравонликдан довираб қолган Нарғиза эса машинаси ортидан бақирганча қолаверди.

Аҳмад машинани 3-кичик туман ҳудудидан гаражлар олдида тўхтатди. Кейин маст аҳволдаги Ҳасани машинадан тушириб, уриб-тепа бошлашди. Сўнгра, ўзлари билан олиб келган қаноп бўғишди. Уларга қаршилиқ кўрсатишга ҳожир бўлган Х.Дадажанов хириллаб-хириллаб жон таслим қилди.

Бир инсоннинг умрига зомин бўлган йигитлар жиноятларини яшириш мақсадида жасадни машинага ортиб, Қиёрай тумани томон йўл олишди. "Май" ҚФЙнинг "Туркистон" аҳоли яшаш пункти ҳудудидан оқиб ўтувчи канал олдида тўхтаб, марҳумнинг мурдасини сувга ташлаб юборишди. Йўл-йўлакай машинада қолган Х.Дадажановга тегишли шапка, шарф ва уяли телефони Чирчиқ шаҳар ҳокимияти биноси олдида оқиб ўтувчи "Бўзсув" каналига улоқтиришди.

Қотиллар қилмишимизни каналлардаги сув киши билмас жойларга оқизиб кетади, деб хато қилишганди. Орадан кўп ўтмай, учовлон қўлга олиниб, қонун ҳўқмига топширилди.

Мажкур ҳолат юзасидан жиноят ишлари бўйича Тошкент вилоят суди айбдорларга 18 йилдан 20 йилгача бўлган муддатларга озодликдан маҳрум қилиш ҳақида ҳукм чиқарди.

Компьютернинг «IP» рақами

Малакали терговдан намуналар

Январь ойининг учинчи ҳафтаси, қиш-қировли кунлар эди. Мактаб ошпази ишга олатлагилар тонг саҳар, ҳаммадан бурун келди. Ошхона деразасининг кўзига ўрнатилган тунука қайрилиб қолгани эътиборини тортди. Атрофни кўздан кечирди. Ҳеч нарса йўқолгани йўқ. Қоровул қани? Ошхонадан чиқиб йўлакка қайрили-ю... Дарҳол мактаб директори ва ўринбосарига телефон қилди. Зудлик билан етиб келган директорнинг ўринбосари ўқитувчиларга болааларни йўлакка яқинлаштирмаслигини тайинлаб, телефонда ИИБ навбатчиси билан боғланди. Мактабга ўша заҳоти етиб келган тезкор-тергов гуруҳи ишга киришди.

Ўқув биносининг биринчи қаватидаги йўлакда юз-кўзлари моматалоқ, қонга беланган мактаб қоровулнинг жонсиз жасади ётибди. Кўллари икки ёнга ёзилган, оёқлари чалмаштириб қўйилган. Полга марҳумнинг қони билан "худони кузатинглар", дея ёзиб кетишибди. Динга берилган, марҳум билан ўчакишиб қолган, хусумати бор кимса шу тарика ўл олгандай таассурот уйғонади. Тунда эшиклар қулфлоглиқ бўлган. Қотил ичкарига қандай кирганини? Балки деразадан ошиб ўтгандир. Тезкор-тергов гуруҳи ходимлари синфхоналарни кўздан кечира бошлашди. Информатика хонаси эшигининг қулфи бузилган эди. Компьютерлардан бирининг клавиатураси полда ётибди, процессорга боғланган симлари узилган. Директор ўринбосари бошқа бир компьютернинг процессори йўқлигини кўрсатди. Ушбу ҳолат мактабга ўри тушган, сезиб қолиб йўқлини тўсиб чиққан қоровулни пичоқлаб ўлдирган, тезкор ходимларни чалғитиш учун қонли ёзувни қолдирган бўлиши мумкин, деган ҳақиқатга яқинроқ таҳмин устида ишлашни тақозо этарди. Дарвоқе, ошхона деразасидаги тўсилган тунука қайрилиб қолибди. Афтидан, ўғри туйнукдан кирган. Қўлидан ушлаган қоровулни шафқатсизларча, қайта-қайта пичоқлаб, қийнаб, азоблаб ўлдирган.

Мактабда ўғирлашга арзирли бошқа нима бўлиши мумкин? Афтидан, ўғри информатика хонасида ўтнадан зиёд компьютер борлигини яхши билган. Мактаб ўқувчилари ёки битириб кетганлардан бири ўғирликка кирганда тўқнаш келиб, қоровулни пичоқлаган бўлиши мумкин, деган таҳмин текширила бошланди. Симлари узиб ташланган процессорда босқинчи қотилнинг қўли изи қолган эди. Ҳуқуқбузарликка мойиллиги бор юқори синф ўқувчилари суриштирилди. Ўзларининг сўзлари, ота-оналарининг тасдиқлашларига қараганда улар ўша тунда уйларида бўлишган. Шунингдек, мактабни битириб кетган, ҳуқуқбузарлик содир этган, муқаддам судланган собиқ ўқувчиларнинг қўли излари бирма-бир солиштирилиб кўрилди. Биронта из мос тушмади.

Йўқолган компьютер процессори топилса, қотилнинг шахсини аниқлаш осонлашар эди. Маълум бўлишича, Фаргона шаҳридаги учта умумтаълим мактаблари қаторида Қирғули мавзесида жойлашган ушбу 24-умумтаълим мактабга "Осиё тараққиёт банки" томонидан Халқ таълими вазирлиги орқали Германияда ишлаб чиқарилган компьютерлар топширилиб, информатика синфи ташкил этилган. Интернет провайдернинг маълумотига кўра ҳар бир компьютернинг процессори хос рақамга эга. Бу русумдаги компьютер процессорлари очик савдода йўқ. Германиядаги корхонага жўнатилган сўровномага олинган маълумотга асосан мактабдаги компьютер процессорларининг хос рақамлари аниқланди. Ўғирланган процессор интернетга уланганда хос рақами кўриниши тайин эди. Юқоридагидан келиб чиққан ҳолда интернет провайдерга сўровнома юборилди. Бироқ, бу тадбир ҳам ҳозирча қўзланган натижа бермади. Компьютер процессорининг дарағи чиқмади. Жиноят очилмай қолаётган, қотил топилмаётган эди.

Орадан муайян вақт ўтди. Ниҳоят, тергов органига интернет провайдердан хабарнома келиб тушиб, қайтадан жиноят иши терговга киришилди. Қотиллик содир этилган кун 24-умумтаълим мактабидан ўғирлаб кетилган компьютер процессори яқинда интернетга уланган, хос рақами кўринган. Шу тарика компьютер ишлаб турган хонадон аниқланди. 2014 йил 15 февраль кун ИИБ ходимлари Фаргона шаҳри, Марғилон кўчасининг кўпқаватли турар жой биноларидан биридаги С.Турсунованин хонадонига кириб бориб, компьютер процессорини расмийлаштириб олишганидан сўнг аёлнинг ўғли, 25 ёшли Виталий Медведев иккоруна ёзиб беришга мажбур бўлди.

Дастлабки терговда аниқланиб, суд мажлисида тасдиқини топган ҳолатларга кўра, 24-умумтаълим мактабини битиригандан сўнг В.Медведев Россия Федерациясининг Саратов шаҳрига йўл олади. Табиатан жижзакки, сал нарасага жажли чиқиб қўлига эрк берадиган, ичи олганда ҳеч нарсадан тап тортмайдиган ёш йигит вақтинча яшаб турган мамлакатда жиноятга қўл уриб, судланган. Роппа-роса 2 йил-у 3 ой қамок жазоси-

ни тўлиқ ўтаганидан сўнг 2011 йил эрта баҳорда Ўзбекистонга, туғилиб-ўсган Фаргона шаҳрига қайтади. Бирон жойда ёлчишиб ишламайди. Аксарият вақтини интернет клубларда, уйдаги эски компьютерни қаршисида, пивохонада ўтказиши одат тусига киради. Бузуқ компьютер процессорини янгилаб олишни йўлаб юрган кезлари, 2012 йил 16 январь кун таниши Кристинанин уйда пивоҳурилик қилишади. Кайфлари ошиб, аёл билан сан-манга борганларидан кейин эшикни тарақлатиб ёпиб чиқиб кетади. Бувисининг уйига кириб, бироз ҳовуридан тушади. Кечаси соат ўн-ўн бирларда онаси билан турадиган ўзининг уйига равона бўлади. Қоронғу кун туни, қўчалар кимсасиз. Ўзи ўқиган мактаб ёнидан ўтиб бораётиб феъли айини. "Ҳеч зог йўққа ўхшайди. Арзийдиган нарсаларни, компьютерхонадан янги процессорни олиб чиқиб кетсам-чи". Уйига кириб пичоқ билан қуролланиб олади. Соат ўн иккидан ошган эди. Дарвозадан мактаб ҳовлисига киради. Мактаб биносининг биринчи қаватидаги деразаларга разм солади. Ҳеч ким кўринмайди. Сўнгра ошхона деразаси кўзидида тунукани эгиб, ичкарига ошиб тушади. Ошхонадан мактаб биносига киради. Йўлакдан бораётиб эшикларни бирма-бир тортиб кўра бошлади. Биринчи эшик қулфлоглиқ эди. Қулфи заифроқ иккинчисини зарб билан очиб киради. Ичкарида, эшик ортида туриб йўлакдаги қадам товушларини эшитади. Хонага кирган қоровул чироқни ёқиб, эшик ортига яшириган Виталийга кўзи тушади. "Нима қиласан бу ерда?" дея уни хонадан йўлакка итариб чиқаради.

— Бир қўлида ёқамни чангаллаб иккинчи қўлида бошимга, юз-кўзимга муштлади, — деди айбига иккору бўлган судланувчи суд мажлисида кўрсатмасини давом эттириб. — Тиззамга, дуч келган жойимга тепаверди. Қўйвор, дея қўлидан юлқиниб чиқишга уриндим. Зарб билан бетимга мушт ургандан кейин ўнг энгимнинг ичидида пичоқни олиб, бўйни, юзини тилиб юбордим. Кейин кўкси, қорни, елкасига кетма-кет пичоқ санчавердим. Қоровул букчайиб, "нима учун, худодан қўқ" деди. Тўхтамасдан яна бир неча марта бўйни елкасига пичоқ урдим. Тиззалаб қолган, тегиб юбордим. У ор-

Ахрор ХУДОЙБЕРГАНОВ,
Фаргона вилоят прокуратураси
бўлим бошлиғи
Музаффар МАМАДЖАНОВ,
вилоят прокуратураси бўлим
АМИБ катта терговчиси

қамачасига қўзилиб ётиб қолди...

Шундан сўнг кўзи қонга тўлган қотил спорт залига кирди. Жисмоний тарбия ўқитувчисининг кабинетидида қўлга илинган тузукроқ нараса йўқ эди. Сихранг эски секундомерни чўнтагига солди. Йўлакка қайтиб чиққанда қоровул жонсиз ётган эди. Синф хоналарининг эшикларини тортиб кўра бошлади. Информатика хонаси эшигини шахт билан тортганида қулфи узилиб очилди. Кабинетда чап тарафдаги столларга компьютерлар терилган эди. Биттасининг монитори ва клавиатураси симларини куч билан тортиб чиқармоқчи бўлди. Клавиатура полга тушиб кетди. Бузилди шекилли, деб ўйлаб, симларни винтларни бураб узиш лозимлигини эслади. Эҳтиёт бўлиб винтларини бураб бошқа компьютернинг процессорини ажратиб олди. Уни қўлтиқлаб йўлакка чиқди. Полда ётган қоровулнинг ёнига борча, процессорни қўйиб чўқкалади. Қоровулнинг жон талвасасида айтган "худодан қўқ" деган сўзларини эслади. Изларни чалкаштириш мақсадида, гужанак бўлиб ётган жасадини оёқларини чалмаштириб ётқизиб қўйди. Сўнгра ерда ётган латтага қон шимдириб, "худони кузатинглар" жумласини ёзиб қолдирди. Кейин ошхонага кириб қўлини, пичоқни ювди. Йўлакдаги процессорни қўлтиқлаб кўчага чиқиб, уйига жўнади.

Процессорни "Россияга жўнаган ўртоғим бериб кетди", дея онасини алдиди. Компьютерини интернетга уланмасдан ишлатди. Бугун-эрта суриштирувчилар кириб келишидан хавотирланиб, игна устида юрган кезлари унда енгилроқ жиноят содир этиб, қамокда жон сақлаш фикри туғилди ва очик талончилик қилиб судланди. Қамокда ётганида онаси компьютерни интернетга улатиб олганини айтган эди. 2014 йил 10 январда қамокдан чиққанидан кейин йўқлаб келган ўртоқлари билан интернетга кириб бошлади. Орадан сал ўтмай, январь 15 февраль кун процессорни излаб келиб, сўроқ қилишганида, иккоруна ёзиб берди. Шу тарика дасткилоскопик экспертиза ва ўғирланган мулкни марказлашган хисобга қўйиб текшириб бориш орқали ушбу жиноятни содир этган шахс аниқланди. Ўғирланган процессорнинг интернетга уланганда кўринган хос рақами ўта оғир жиноятни фош этишда калит вазифасини ўтади.

В.Медведевнинг айби иккорулигидан ташқари гувоҳларнинг кўрсатмалари, процессор ва бошқа ашёвий далиллар, экспертиза хулосалари билан тўқис иботланди. Суд ҳукми билан бу кимсга узок муддатда озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди.

Ноқонуний телефон савдоси

Юртимиз ҳудудига жисмоний шахслар томонидан товар-моддий бойликларнинг ноқонуний тарзда олиб келиниши ва уларни ички бозорда сотишнинг олдини олиш юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда. Бундай ноқонуний фаолиятга барҳам беришга Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 6 майдаги "Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида"ги Қарори муҳим аҳамият касб этмоқда.

Таъкидлаш жоизки, мазкур қарорга биноан, импорт қилувчи жисмоний шахсларнинг тижорат фаолияти учун мўлжалланган маҳсулотларнинг мамлакатимиз ҳудудига олиб келинишини

тасдиқловчи ҳужжатлари бўлмаса ёки товар-моддий бойликларни тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим этилмаса, ушбу маҳсулотлар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда давлат даромадига ўтказилиши

белгилаб қўйилган. Шунга кўра, хорижда ишлаб чиқарилган товар-моддий бойликларнинг ноқонуний тарзда олиб келиниши ва уларнинг ички бозорда сотишнинг олдини олиш мақсадида назорат ишлари амалга оширилиб, юртимиз бозорларига айланма йўллар билан олиб келинаётган сифатсиз маҳсулотлар савдосига чек қўйилмоқда. Жумладан, фуқаро Дилшод Илҳомов (исм-фамилиялар ўзгартирилган) тегишли тартибда давлат рўйхатидан ўтмасдан, 2013 йил давомида аҳоли гавжум жойларда, бозорларда, хусусан, "Малика" савдо мажмуаси ҳудудига

Иzzатилла БО3ОPOB,
Сергели туман прокурори
ўринбосари

уяли телефон аппаратлари савдоси билан шуғулланиб келган. У таниши Қосимжон Қомиллов билан жиноий тил бириктириб, юртимиздаги савдо қоидаларини бузган ҳолда, назорат қилинмайдиган даромад олиш мақсадида сифат сертификати, ишлаб чиқариш маркасини тасдиқловчи ва кимим ҳужжатлари бўлмаган, чет элдан ишлаб чиқарилган 8 турдаги 50 дан ортиқ уяли телефон аппаратлари ҳамда планшетларни

фуқаро 3.Эгамбердиевага 41 млн. 960 минг сўмга сотаётганида ашёвий далил билан ушланган. Маълум бўлишича, бу кимсалар ноқонуний фаолиятлари давомида 11 млн. сўм соф фойда қўришган.

Мазкур ишни қўриб чиққан жиноят ишлари бўйича Сергели туман суди айбдорларга энг кам иш ҳақининг эллик баравари миқдоридида жарима жазоси тайинлади.

Хулоса ўрнида айтиш лозимки, қонун устуворлигини ва иқтисодий ҳафсизлигини таъминлаш, қонунбузлиши ҳолатларига қарши мurosасиз курашиш юртимиз раънақи, фуқароларимизнинг, тадбиркорларнинг ҳуқуқ ҳамда манфаатларини ҳимоя қилишда асосий омил бўлиб хизмат қилиши шубҳасиздир.

Фуқаролик процессида прокурор иштироки

/Давоми. Бошланиши 5-бетда/

Бу борада МДХга аъзо давлатлар фуқаролик-процессуал қонунчилигининг таҳлили шуни кўрсатадики, аксарият давлатлар қонунчиликни прокурор томонидан тақдим этилаётган даъво аризаларига манфаати ҳимоя қилинаётган шахснинг маълум бир сабабларга кўра судда ўз ҳуқуқларини шахсан ҳимоя қилиш имкониятига эга эмаслигини тасдиқловчи ҳужжатлар илова қилинишини белгилайди. Хусусан, Россия Федерацияси ФПКнинг 45-моддасига кўра, агар фуқаро соғлиғи, ёши, муомалаларга лаёқатсизлиги ва бошқа узрли сабабларга кўра судга ўзи шахсан мурожаат қила олмаслигини ариза прокурор томонидан тақдим этилиши ҳақидаги қоида мустаҳкамлаб қўйилган. Шу ўринда россиялик ҳуқуқшунос олимлар мазкур қоидадан шарҳлаб, фуқаронинг қонуний ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги прокурор аризасида фуқаронинг ўзи судга мурожаат қила олмаслигини асословчи ҳолатлар мавжуд бўлиши лозим, дея таъкидлашган. Уларнинг фикрича, кодексда фуқаронинг судга шахсан ўзи мурожаат қила олмаслигининг узрли сабаблари белгиланган рўйхатнинг мавжуд эмаслиги прокурорнинг даъво аризани тайёрлаш жараёнида қонуннинг юқоридаги талабларини ба-

жариш мажбуриятдан озод қилмайди. Мазкур ҳолатларнинг узрли ёки узрсиз эканлигини баҳолаш ҳуқуқи судларга берилган бўлиб, прокурор томонидан қонуннинг ушбу талабига риоя қилмаслиқ унинг аризаси суд томонидан ҳаракатсиз қолдирилишига олиб келади, деб таъкидлайдилар.

Фуқаролик ишлари кўзгатиш борасидаги прокурор ҳуқуқларининг чекланиши Беларус Республикаси ФПКда ўз ифодасини толган. Хусусан, ФПКнинг 81-моддасига кўра, агар Беларус Республикасининг, унинг маъмурий-ҳудудий бирлигини, шунингдек, юридик шахслари ва фуқароларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш учун талаб этилаётган бўлса, прокурор фуқаролик ишлари кўзгатиш тўғрисидаги ариза билан мурожаат қилишга ҳақли бўлиши белгиланган.

Қозғоғистон Республикаси ФПКнинг 55-моддасига мувофиқ, прокурор томонидан фуқароларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш тўғрисидаги даъво манфаатдор шахснинг илтимосига кўра, агар у узрли сабаблар туфайли судга ўзи шахсан мурожаат қила олмаслигини тақдим этилиши мумкин.

Бир қатор давлатларда прокурорнинг фуқаролик (ҳакамлик) ишларида иштирок этиши ушбу институтнинг функцияларидан бири сифатида Консти-

туция даражасида мустаҳкамланган (Болгария Конституциясининг 127-моддаси, Бразилия Конституциясининг 129-моддаси).

Францияда, агар "жамият манфаатлари" бунин талаб этса, прокуратура вакиллари ҳар қандай босқичдаги судларда амалга оширилаётган фуқаролик процессида расман иштирок этади. Прокуратура савдо трибуналининг мажлисларида иштирок этиш ва муҳокамага аралашуш ҳуқуқига ҳам эга. Унинг қатнашишини прокурорнинг иқтисодий ва молиявий масалалар бўйича махсус ёрдамчиси таъминлайди. Мулк тўғрисидаги масалани суд тартибиди ҳал қилиш ёки уни тугатиш ҳақидаги ишлар, агар капитал камиди 300 минг франки ташкил этадиган компания ҳақида сўз бораётган бўлса ёки жазо чоралари (жиноий жавобгарлик, шахсий банкротлик ва ҳокзо) жамоат раҳбарларига қарши қаратилиши мумкин бўлса, прокуратурага топширилади.

Жанубий Америка мамлакатларида, масалан, Бразилияда прокуратурага давлат ва жамоат мулкни, атроф-муҳитни ҳамда якка шахслар ва жамоаларнинг бошқа манфаатларини ҳимоя қилиш фуқаровий даъволар кўзгатиш, шунингдек, судда ҳиндуларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ваколатлари берилган. Одатда прокурор судга унинг

бошқа таъсир чоралари ҳуқуқий низоли бартараф этиш учун етарли самара бермаганда мурожаат этади. Қатор мамлакатларда прокурор назоратини қисқартиришга қаратилган умумий йўналиш доирасида фуқаролик (ҳакамлик) суд иш юритиш соҳасида прокуратураларнинг ваколатини чеклашга уринишлар бўлди. Масалан, Венгрияда прокуратура яқин вақтларгача ўзи зарур деб ҳисоблаган барча ҳолларда фуқаролар манфаатини ҳимоя қилиб даъво кўзгатиши мумкин эди. Бироқ 1994 йилда Венгриянинг Конституциявий суди бундай ҳолат фуқаролар ўз фуқаролик ҳуқуқларини қай тарзда амалга оширишни ўзлари белгилашга ҳақли эканлиги тўғрисидаги конституциявий принципга зидлиги ҳақида қарор чиқарди. Венгриянинг Конституциявий суди Фуқаролик-процессуал кодексининг баъзи моддаларини Конституцияга хилоф, деб топди. Ушбу қарор асосида прокурорларнинг шахс ўз манфаатларини мустақил равишда ҳимоя қилишга лаёқатли бўлмаган ҳоллардагина фуқаролик ишлари бўйича иш кўзгатишга ҳақли эканлиги белгилаб қўйилди.

Мамлакатимизда амалга

оширилаётган иқтисодий, сиёсий ва суд-ҳуқуқ изолатлари шариоитида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини, жамият ва давлат манфаатларини ҳимоя қилиш муҳим аҳамият касб этмоқда. Шундай экан, фуқароларнинг, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг ҳуқуқлари ҳамда қонуний манфаатларининг ҳимоясини таъминлаш, қонунчиликни мустаҳкамлаш вазифаси юқлатилган прокурорларнинг фуқаролик ишларини судда кўриш ва ҳал этиш жараёнидаги иштироки муҳим ўрин тутади. Бизнинг фикримизча, судларда прокурор ваколатини малакали таъминлаш ҳамда унинг мазкур жараёндаги вазифаларини аниқ белгилаш мақсадига фуқаролик процессуал қонунчилигида прокурор кўзгатиши мумкин бўлган фуқаролик ишларининг рўйхатини белгилаш ва бу борада масалан, МДХга аъзо мамлакатлар қонунчилик таҳрибасини ўрганиш долзарб аҳамият касб этади.

Хулоса ўрнида таъкидлаш жоизки, фуқаролик ишларини кўриш ва ҳал этишда хоржий мамлакатлар прокуратура органларининг ўз қонунчилигида белгиланган тартибда қатнашишлари мумкинлигини кўришимиз мумкин.

/Давоми. Бошланиши 6-бетда/

МЕХАНИК

Когон шаҳар коммунал хўжалик ва техник хизмат кўрсатиш давлат унитар корхонаси механиги бу вазифада салкам олти ойча, 2012 йилнинг 13 августидан 2013 йил 5 январига қадар ишлаган бўлса-да, корхонага анча зиён етказиб улгурди. Унга ишониб топширилган ва ихтиёридаги 1998 йилда ишлаб чиқарилган, ҳар бирининг баҳоси 4,5 млн. сўмдан зиёд бўлган уч дона, жами 13 млн. 794 минг 600 сўмлик трактор тиркачаларини қисмларга бўлиб-бўлиб, бор-йўғи 3 млн. сўмдан ошиқроққа, бир комплект баҳоси 1 млн. сўмлик афтоген аппаратини эса 300 минг сўмга сотиб, пуллари ўз эҳтиёжига ишлатиб юборди.

Бу ҳам етмагандай, Когон шаҳар коммунал хўжалик ва техник хизмат кўрсатиш давлат унитар корхонаси билан "Қурбонова Саодат Замини" ва "Ашуров Раҳмон" фермер хўжаликлари ўртасида тузилган шартномага асосан, унитар корхонага топширилган жами 1200 килограмм бўғдой ҳамда 200 литр дизель ёқилғисини корхонага кириб қилмай, нотаниш қисмларга сотиб, пуллари ўз чўнтағига урди. Мазмунсиз механикдан зарар кўрган корхона эса уни жавобгарликка тортиш масаласини қўндаланг қўйди.

ИЖАРАГА МАШИНА

Касби ҳайдовчи бўлган З.Ҳожиёв давлат корхоналарига тегишли юк автомобилларини ижара шартномаси асосида олиб, аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш билан шуғулланарди. 2012 йил декабрь ойида Когон шаҳар коммунал хўжалик ва техник хизмат кўрсатиш давлат унитар корхонасига тегишли "SHAANXI" русумли юк машинаси ижарага берилишини эшитиб, корхона раҳбарига учрашди. Машинани ижарага беришларини ёки ҳайдовчи сифатида уни ишга қабул қилишларини сўрайди. Корхона раҳбари ҳам машина ҳозирча ижарага берилмаслигини, бунинг учун маълум асослар борлигини ҳам тушунтириб беради. Бу суҳбатдан хабар топган корхона механиги раҳбар ёнидан чиқиб кетаётган З.Ҳожиёвни тўхтатиб, ўзини таништиради

ва машина масаласида ёрдамчини таклиф қилиб, унинг қўл телефони рақамини олади.

Январь ойининг ўрталарида З.Ҳожиёвга қўнғироқ қилган механик у айтган транспорт воситасини ижарага олиб беришини, бунинг учун 70 минг сўм ва фуқаролик паспорти билан келишини, шаҳар ҳокимлиги олдида қутиб туришини айтади.

— Корхона кадрлар бўлимига буйруқ чиқариш учун бермаса бўлмайди. Газ, электр энергиясидан қарзингиз йўқлиги ҳақида ва турар жойдан маълумотнома келтиринг, — дейди механик.

Кейинги сафар 200 минг сўм, яна бир гал 400 АҚШ долларини машинанинг солиқдан қарзларини ёпиш ваҳи билан ундирган механик, қўп ўтмай машинага буфер олиш керак деб бир миллион сўм, бошқа бир баҳона билан олти юз минг сўмни қўлга киритади.

З.Ҳожиёв анча-мунча харажат қилган бўлса-да, машинадан умидвор эди. Шу сабабли механик "1000 АҚШ долларини бермасангиз, иш битмайди", деганида ҳам ўйланиб ўтirmай, айтилган пулни берди. Шу кун яна уни қачиртирган механик "берган пулларингиздан машинанинг бир ойлик ижара ҳақини олдингдан тўладим. Эртага қвитанциясини

келтириб бераман. Ана бу сиздан олган пулларим ҳақида тилхат", деб унга бир парча қоғоз узатди. Тилхат бериб З.Ҳожиёвни хотиржам қилган механик шу билан қўрнимай қолди...

КИМ У?

"Жиддий мижоз", "нозик бемор", "танка", Илҳом — ким ўзи у? Механик билан уни нима боғлайди?

Аслида уларнинг бари битта шахс — Илҳом Ражабов бўлади. 1984 йил Бухоро шаҳрида туғилган, Когон шаҳрида истиқомат қилади. Маълумоти ўрта. Муқаддам Жиноят кодексининг турли моддалари, жумладан, 168-моддаси (фирибгарлик), 169-моддаси (ўғирлик) ҳалф билан судланиб жазога тортилган, айна пайтада ахлоқ тузатиш ишлари жазосини ўташ жараёнида. Хавфли рецидивист.

И.Ражабовдан тайинли жавобни кутавериб, ҳафсаласи пир бўлган З.Ҳожиёв Когон шаҳар коммунал хўжалик ва техник хизмат кўрсатиш давлат унитар корхонасига уни сўраб боради. Корхона раҳбари И.Ражабовнинг ишондан бўшаб кетгани, унга нисбатан жинойд иш қўзғатилгани, машина масаласида эса ҳеч ким ҳеч нарса демагани ва ҳеч қандай ҳужжат тўғриланмаганини айтади. Алданганини англаган З.Ҳожиёв

ички ишлар бўлимига ариза билан мурожаат қилади.

Одамларнинг унга осонгина ишониларидан рағбатланган фирибгар бу пайтда навбатдаги "қурбон"ларини илтириш учун Ғиждувон томон йўл олган эди.

"Ишга киритиб қўяман, армияга жўнатаман", — деб алдов йўли билан фуқаролардан ундирган пуллариини шифоҳонага қилган "ҳадя"лари учун сарфлаган Илҳом Ражабов маблагининг қолганини ўз эҳтиёжлари учун ишлатади.

Жабранувчи О.Мирзоев ва Н.Сайфуллаевлар панд еганларини билган кунлариёқ, ҳуқуқ-тартибот идораларига қаллоб устидан ариза ёздилар.

Мансаб мавқеини суиистеъмол қилиш йўли билан ўзига ишониб топширилган ва ихтиёрида бўлган ўзганинг мулкни ўзлаштириш ва растрата қилиш орқали талон-тороҳ қилиш, алдаш ва ишончли суиистеъмол қилиш ва фирибгарлик йўли билан тақдоран ўзганинг мулкни қўлга киритишга суиқасд қилиш, хавфли рецидивист бўла туриб, мансабдор шахсларга пора тариқасида пул беришга суиқасд қилиш, гаразўйлик ва бошқа паст ниятларда фуқароларнинг муҳим шахсий ҳужжатларини эгаллаш каби жиноятларни содир қилганлиқда айбланган Илҳом Ражабовга суд ҳукми билан 5 йил-у 6 ой муддатга озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланди. Шунингдек, 3 йил муддатга моддий жавобгарлик ва мансабдорлик лаъазимларида ишлаш ҳуқуқидан ҳам маҳрум қилиниб, давлат унитар корхонасига ҳамда фуқароларга етказилган моддий зарарлар И.Ражабовдан ундирилиши белгиланди.

Айёрлик билан фирибгарликнинг ораси — бир қадам, биринчисидан иккинчисига ўтиш жуда осон: айёрликка ёлғон қўйилса, тап-тайёр фирибгарликди, дейди доғишмандлардан бири. Афсуски, бундай турдаги шахслар ҳаммаша ўзларига ўлжа топа оладилар.

Огоҳ бўлинг, қинчир ниятлар қармоғига тушиб қолманг.

Сергак бўлинг, шубҳали шахсларни учратган заҳотингиз ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларга маълум қилинг.

Дикқат! Дикқат! Дикқат!

Барча юридик ва жисмоний шахслар, шу жумладан, чет эл инвесторлари диққатига!
Ўзбекистон Республикасининг Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси Қашқадарё вилоят ҳудудий бошқармаси инвестиция киритиш мажбурияти билан "ноль" харид қийматида хусусийлаштириладиган давлат активлари бўйича очiq танлов савдоларига таклиф этади.

Танлов савдоларига қўйиладиган давлат активлари қўйиладиган.

№	Объект номи	Жойлашган жойи	Танловга қўйилган давлат активининг тавсифи				Балансда сакловчи	Фавоитати ихтисоси	Танлов шарти			
			Қавати	Бино ва иншоотлар эгаллаган майдон (кв.м.)	Техник характеристикаси	Коммуникация мавжудлиги			Инвестиция мажбуриятларининг энг кам миқдори (млн. сўм.)	Объект истифода ташкил этилганлиги фавоитати йўналиши	Инвестиция кiritиш муддати (йил)	Янги ташкил қилинганлиги ишчи уриллар сони
1	Автотранспорт гаражи бино-иншоотлари	Қарши шаҳар, Бешкент йўли кўчаси 3-км.	1	12600	Бетон плита	Табий газ, электр энергияси ва ичимлик суви мавжуд	“Темир йўл транспорти ва қурилиш бирлашмаси” ДУК	1000,0		2,5	30	
2	Қурилиш тугалланмаган “Камас центр” (навес) иншооти	Қарши шаҳар, Бешкент йўли кўчаси 3-км.	1	2600	Бетон, пишиқ гишт, металконс- трукция	Табий газ, электр энергияси ва ичимлик суви мавжуд	“Темир йўл транспорти ва қурилиш бирлашмаси” ДУК	1200,0		2	30	
3	Собик казарма бино- иншоотлари мажмуаси	Ғузур тумани, Оби-Ҳаёт кўрғони	1	20000	пишиқ гишт	Табий газ, электр энергияси ва ичимлик суви мавжуд	Ғузур туман ҳокимлиги	600,0		2	25	
4	1 ва 2 терапия бўлимлари эски биноси	Қамаш туман Фазогир кўчаси	2	11200	пишиқ гишт	Табий газ ва ичимлик суви мавжуд эмас, электр энергияси мавжуд	Қамаш туман тиббиёт бирлашмаси	500,0		2	15	
5	Қарши тумани ҳўжалик хисобидидаги “Бешкент” автошох бекати	Қарши тумани, Бешкент шаҳри Ҳамза кўчаси	1	4830,6	Бетон, пишиқ гишт,	Табий газ, электр энергияси ва ичимлик суви мавжуд	Қарши тумани ҳўжалик хисобидидаги “Бешкент” автошох бекати	1000,0		2	20	
6	Банкрот бўлган собик “Косон саноат савдо” корхонаси бино- иншоотлари	Косон тумани “Янгйобод” МФЙ	2	7331	Бетон, пишиқ гишт	Табий газ, электр энергияси мавжуд, ичимлик суви мавжуд эмас	Туман ҳокимлиги туман ободонлаштириш бўлими	500,0		2	10	
7	Дон саклаш биноси	Яккабоғ тумани, Сувоқбулоқ МФЙ, Сувоқбулоқ кншлоги	1	4248,43	Пишиқ гишт, бетон плита	Табий газ ва ичимлик суви мавжуд эмас, электр энергияси мавжуд	Табий газ ва ичимлик суви мавжуд эмас, электр энергияси мавжуд	400,0		2	10	

Танлов ғолибдари шартнома ва топиришни қабул-қилиш далолатномаси имзолангандан кейин, 10 кун муддат ичида объектни мустақил баҳолаш ташкилотига баҳолаш ишларини ташкил этади ва баҳолаш ҳаражатларини тўла беради, шартномада белгиланган инвестиция мажбуриятлари баҳар-қилиб инвестиция қабул қилингандан сўнг бир йил давомида яратилган иш ўрнларини саклаб қилиш шартлари қўйиладиган.

Танлов савдолари натижалари бўйича ғолибдик баённомаси имзоланган санадан бошлаб 20 кундан кечикмай олин-сотиш шартномаси тўзилади.

Танловда қатнашиш учун инвестор оммавий ахборот воситаларида олинган эълон қилинган танлов ўтказилиш санасидан камиди уч кун олдин Ҳудудий танлов комиссиясининг қўриб чиқиш учун муҳрлаб қўйилган конвертда танлов қилинишни тақдим этади.

Танлов тақдидида бизнес-режа, бажариш муддатлари кўрсатилган ҳолда инвестиция дастури (лойджа), асбоб-ускуналар етказиб бериш (агар у назарда тутилган бўлса), унинг технологияси параметрлари, ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг режалаштириладиган ассортименти ва унинг рақобатбардорлигини, ҳомашё, ишлаб чиқариш самардорлигини ошириш, мажму асбоб-ускуналар ва ишлаб чиқариш майдонларидан фойдаланиш тадбирлари, қўтилаётган иқтисодий самара, шунингдек сотиш объектини молиявий-ҳўжалик жиҳатдан соғломлаштириш ёки унинг ҳудудидан ҳўжалик мақсадларида фойдаланишни тиклаш бўйича инвесторнинг бошқа мажбуриятлари ва режалари қайд этилган бўлиши керак.

Талабдорларнинг тақдидлари билдирилган конвертлари 2014 йил 12 сентябрда ҳудудий танлов комиссияси томонидан вилоят ҳокимлиги биносига олинди.

Танлов савдоси шу кунга бериб ўтмаган тақдирда, такрорий савдолар 2014 йил 29 сентябрь, 14-29 октябрь, 13-25 ноябрь ҳамда 10-25 декабрь кунлари бўлиб ўтади.

Танлов ҳужжатларини ва қўшимча маълумотларини олиш мумкин бўлган манзил: Қарши шаҳри, А.Темур кўчаси 43-уй, вилоят Давлат рақобат бошқармаси.

Танлов ҳужжатлари талабдорларга уни олиш пайтида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг 2 (икки) баробари миқдоридида тўлов эъзизга берилади.

Танлов ҳужжатларида тўловни тўлаш учун банк реқвизитлари:

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлигининг Ҳазначилиги. х/р: 23402000300100001010, МФО:00014 МБ ББ ХКММ Тошкент шаҳри ИИН: 201122919.

Маълумоти: 401010860104017930100021001 Қашқадарё вилоят Хусусийлаштириш, монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш бошқармаси. ИИН: 200667723.

Танловда қатнашиш учун савдо ташкилотига таалабдор ёки унинг вакили танлов ўтказиш тўғрисидаги эълонда белгиланган муддатларда чопар ёки почта орқали қўйиладиган ҳужжатларни ило-

ва қилиш ҳолда танловда қатнашишга буюртманомани икки нусхада тақдим этади: юридик шахслар учун — давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисидаги ғувоҳноманинг нусхаси, шунингдек тўлиқ ваколатли вакилнинг танловда қатнашиш учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, унинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома;

жисмоний шахслар учун — паспортнинг нусхаси, тўлиқ ваколатли вакил танловда қатнашган тақдирда, шунингдек қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда расмийлаштирилган, тўлиқ ваколатли вакилнинг шахсини тасдиқлайдиган ҳужжатнинг нусхаси илова қилинган ишончнома;

танлов тўғрисидаги билдиришноманида кўрсатилган банк ҳисоб рақамига закалат туланганлигини тасдиқлайдиган тўлов ҳужжатининг нусхаси, танлов ҳужжатларига мувофиқ тузилган ва қўйиладиган ўз ичига оладиган икки нусхадаги оғзи ёпиштирилган конвертларга солинган танлов тақдидлари:

сотиб олиш танловларининг тақдид этилаётган суммаси ва уларни тўлаш муддати; инвестиция мажбуриятларининг тақдид этилаётган суммаси, уларни тўлаш шакли, муддати ва шартлари;

агар бу танлов шартларида белгиланган бўлса, қўшимча равишда талабдорнинг молиявий мустақиллигини ва (ёки) тегишли тармоққа олдин амалга оширилган инвестиция лойиҳаларини тасдиқлайдиган ҳужжатлар киритилиши мумкин.

Тақдим этилган ҳужжатларнинг барча арақлари талабдорнинг муҳри ва имзоси билан тасдиқланган бўлиши керак. Танлов тақдидларининг амал қилиш муддати танлов ҳужжатларида белгиланади.

Мурожаат учун манзил: Қарши шаҳри, А.Темур кўчаси 43-уй, Қашқадарё вилоят Давлат рақобат бошқармаси.

Маълумотлар учун телефонлар: 225-03-11, 225-02-31, 225-11-88.

Факс: (8-375) 225-02-31

E-mail: gkikashkadarya@mail.ru.

Интернет тармоғидида веб-сайт: www.gkbiiz, www.gkitorg.uz

Хурматли таалабдорлар ва иштирокчилар! Савдоларни ўтказиш жараёнида қонун билан қўриқ-ланган ҳуқуқларини бузиш тақдирда, Давлат рақобат қўмитасининг (8-371) 259-21-37 рақамли "Ишонч телефони"га зўлиқ билан ҳавал беришишгиз сўралади!

Савдоларга марҳамат қилинг!

Хизматлар лицензияланган

Ўзбекистон Республикаси давлат рақобат қўмитаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармаси савдо натижалари ҳақида маълум қилади.
Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2012 йил 25 апрелдаги ПҚ-1743-сонли ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2012 йил 31 майдаги 154-қарорларига асосан тўғридан-тўғри (оммавий оферта) музокара олиб бориш йўли билан сотиш савдоларига чиқарилиб, оферта савдоларини ўтказиш комиссиясининг йиғилиш баённомаларига ҳамда давлат рақобат қўмитаси Тошкент вилояти ҳудудий бошқармасининг 2014 йил 19 июндаги 82 и/ч, 9 июлдаги 102 и/ч, 103 и/ч, 104 и/ч, 105 и/ч ва 6 августдаги 122 и/ч-сонли буйруқларига асосан тўғридан-тўғри шартнома тузиш йўли орқали сотилган давлат активлари:

1. Бекобод тумани, Далварзин ҚФЙ ҳудудида жойлашган 5-ҲАП биноси жойлашган ер участкасининг умумий майдони 0,023 гектар, бошланғич баҳоси — 20 200 000,0 сўм, сотилиш баҳоси — 20 210 000,0 сўм.

2. Ангрен шаҳар, Янгйобод кўрғони, Г.Ғуляев кўчасида жойлашган 7-уйнинг биринчи қаватидидаги "Нотулар жой" биноси — бионинг қурилиш ости майдони 171,83 кв.м.га тенг, бошланғич баҳоси — 43 007 200,0 сўм, со-

тилиш баҳоси — 36 600 000,0 сўм.

3. Ангрен шаҳри, 45-даҳа ҳудудида жойлашган 18-уйнинг ярым ертўла биноси — бионинг қурилиш ости майдони 322,14 кв.м.га тенг, бошланғич баҳоси — 79 490 000,0 сўм, сотилиш баҳоси — 72 000 000,0 сўм.

4. Паркент тумани, Қорақоллоқ ҚФЙ, Ёшлик кўрғонида жойлашган фойдаланилмаётган қозонхона биноси жойлашган ер участкасининг умумий майдони 0,061 гектар, бионинг қурилиш ости майдони 261,72 кв.м.га тенг,

бошланғич баҳоси — 132 391 000,0 сўм, сотилиш баҳоси — 133 000 000,0 сўм.

5. Зангиота туман ҳокимлигига қарашли, Зангиота тумани, Х.Нўмон кўчаси 6-уйда жойлашган КТП (кўп тармоқли поликлиника) биноси жойлашган ер участкасининг умумий майдони 1,0537 гектар, бионинг қурилиш ости майдони 3367,21 кв.м.га тенг, бошланғич баҳоси — 661 000 000,0 сўм, сотилиш баҳоси — 628 450 000,0 сўм.

Хизматлар лицензияланган

"SAMARQAND MULK MARKAZI" масъулияти чекланган жамияти бошланғич баҳоси бошқича-бошқича олиб бориш тартибда ўтказиладиган очiq аукцион савдосига тақдид этади.

1. Савдога Самарқанд вилояти қасаба уюшмалари ташкилотлари бирлашмаси кенгашининг 07.08.2014 йилдаги АҚ-01/616-сонли буюртманомасига асосан, Самарқанд шаҳри, М.Улугбек кўчаси 42-уйда сакланаётган қўйиладиган автотранспорт воситалари қўйилмоқда:

а) 2000 йилда и/ч, д/р 30 083 ЕАА, техник носоз бўлган "ГАЗ-3110" русумли автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси — 5 022 000 сўм.

б) 1996 йилда и/ч, д/р 30 081 ЕАА, техник носоз бўлган "Супер-салон" русумли автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси — 3 780 000 сўм.

в) 1986 йилда и/ч, д/р 14 АД 256, техник носоз бўлган "ГАЗ-24" русумли автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси — 1 280 250 сўм.

г) 1987 йилда и/ч, д/р 14 АД 262, техник носоз бўлган "ГАЗ-3151201" русумли автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси — 1 646 640 сўм.

д) 1993 йилда и/ч, д/р 30 654 ТАА, техник носоз бўлган "ГАЗ-31029" русумли автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси — 1 543 500 сўм.

е) 2008 йилда и/ч, д/р 30 659 ТАА, тех-

ник носоз бўлган "ЛАДА-11184-114-30" русумли автотранспорт воситаси. Бошланғич баҳоси — 9 210 052 сўм.

II. Савдога Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2009 йил 31 декабрдаги 343-сонли қарорига мувофиқ ҳамда Самарқанд вилояти Ер тузиш ва давлат кадастри бошқармасининг 05.08.2014 йилдаги 356/8-2-сонли буюртманомасига асосан, Самарқанд шаҳри, У.Юсупов кўчаси 56-А уйда сакланаётган, 2002 йил ишлаб чиқарилган, давлат рақами 30 585 ГАА, техник носоз бўлган "НЕКСИЯ" русумли автотранспорт воситаси қўйилмоқда. Бошланғич баҳоси — 4 325 859 сўм.

Аукцион савдоси 2014 йил 15 сентябрь кунини соат 11:00да бўлиб ўтади. Аризалар расмий иш кунлари соат 10:00дан 16:00гача қабул қилинади (13:00дан 14:00гача тушлик). Аризаларни қабул қилишнинг охириги муддати: 2014 йил 12 сентябрь кунини соат 18:00.

Автотранспорт воситалари 2014 йил 15 сентябрь кунини сотилганган тақдирда, такрорий савдолар 2014 йил 22 ва 29 сентябрь кунлари соат 11:00да ўтказилади. Аризаларни қабул қилиш: 2014 йил 22 сентябрдаги такрорий савдо учун 19 сентябрь кунини соат 18:00; 29 сентябрдаги такрорий савдо учун

26 сентябрь кунини соат 18:00да тўхтатилади. Савдо ғолибига 10 иш кунини ичида сотуви билан олин-сотиш шартномаси тузиш мажбурияти юклатилади.

Талабдорлар I-банд бўйича автотранспорт воситаси бошланғич баҳосининг 15 фоиздан кам бўлмаган миқдорда ва II-банд бўйича автотранспорт воситаси бошланғич баҳосининг 50 фоиздан кам

бўлмаган миқдорда закалат пулини АТИБ "Ипотека банк" Қўқсарой филиалидаги 2020800804942465001, МФО: 00262, СТИР:302129857 х/р.га тўлашлари шарт.

Савдо ўтказиладиган манзил: Самарқанд шаҳар, М.Қошарий кўчаси, 58-уй, 2-қават. Тел: (8-366) 233-80-13. www.rmm.uz. Ғувоҳнома 05496

Хизматлар лицензияланган

Ўтганларнинг охирати обод бўлсин

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ва Тошкент вилоят прокуратураси жамоалари ҳамда Фахрийларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш жамоатчилиги Маркази прокуратура фахрийси Рустамбек Рашидовга укаси **Равшанбек РАШИДОВ**нинг вафот этганлиги муносабати билан чўқур ҳамдардик билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Солиқ, валюта оид жиноятларга ва жиноий даромадларни легаллаштиришга қарши курашиш департаменти жамоаси департаментнинг бўлим катта инспектори Рафиқжонга Тойиров онаси

Майсара ШАРИПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чўқур таъзия изҳор этади.

0 732010 361004